

Exoplanety, vzducholodě i autorské besedy na PragoFFestu

Letošní PragoFFest skrýval nejedno příjemné překvapení. Kolikrát se člověku stane, aby se ve dvou dnech seznámil se sexy sukubou, fanatickými mimozemšťany, nekromantkou či americkým autorem SF?

V pátek jsem po práci dorazila jen na spisovatelskou besedu nazvanou *Od nápadu ke knize*, která ovšem rozhodně stála za to. Lenka Lukáčová dokázala svými otázkami přimět Martina D. Antonína, aby se rozmluvil o tom, jak to vypadá, když chce sexy sukuba svést trpaslíka, a dokonce i o tom, kdy snad bude naplněno čekání na novou *Daemonicu* a pokračování *Křivého ostří*. Jan Kotouč zmínil své plány ohledně pátého románu ze sektoru Hirano a zdá se, že vzhledem k mým plánům ohledně třetího dílu rozeepsané hard SF trilogie (po jehož dodání by snad již mohla začít vycházet) bychom si spolu mohli dát motivační závod. Johnak také nedávno odevzdal finální verzi svého JFK románu *Invaze*, kterého bychom se v knihkupectví měli dočkat za několik měsíců. Hanina Veselá představila svůj nový román *Magnólie a démona* hrdinka Magnólie z jejího líčení působila skutečně jako barvitá postava, kterou si čtenář musí zamilovat, ale potkat by tuto telepatku a nekromantku osobně asi nechtěl! Hanina prozradila i plán na pokračování série o Magnólíi. Tomáš Petrásek na besedě potvrdil, že populárně-vědecké *Vzdálené světy III* jsou těsně před dokončením a odevzdáním nakladateli, ale doufejme, že se od něj v blízké době dočkáme po románu *Poslední hlídka* i nějaké nové beletrie.

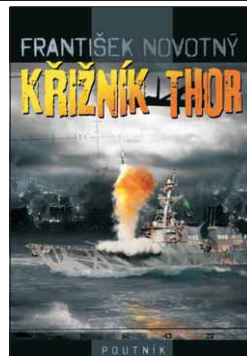
Svou sobotu na conu jsem zahájila přednášením o exoplanetách, kde mě velmi mile překvapila vysoká účast. Ani výskyt několika ne zrovna „uživatelsky-přívětivých“ grafů spekter at-

mosféry extrasolárních planet nezpůsobil útek lidí z publika a podle výrazů i dotazů se zdálo, že se jim přednáška docela líbila. Po kraFFburgeru k obědu jsem zamířila na druhý díl přednášky Petra Tomka o vzducholodích. Formát rozdělené dvouhodinovy přednášce prospěl, na FanCity se během hodiny nestihla a dvouhodinová bez přestávky by mohla přednášejícího i posluchače příliš unavit. Zato dvouhodinové besedy s autory neunaví obvykle ani jednu stranu – a tak jsem se v podvečer pustila do moderování pořadu „Vliv profese na psaní fantastiky“ s Editou Dufkovou, Sančou Fülle a Vilmou Kadlečkovou, která ještě předtím poprvé představila veřejnosti svou chystanou sci-fi sérii *Mycelium*, jejíž první díl pojmenovaný *Jantarové oči* by měl vyjít letos v dubnu u nakladatelství Argo. Větší část série jsem již četla v rámci betačtení a můžu s čistým svědomím říci, že se máme na co těšit – síť intrik, napínavé honičky mimozemšťanů na Zemi, nešťestím stíhané hrdiny, záhadné živé Lodě i fanatické Osseany, kteří se rozhodně nezaleknou lidských obětí svému božstvu! Na besedu bohužel kvůli zlomené ruce nedorazila spisovatelka Karolina Francová. Přítomné autorky prozradily, jak to vypadá, když jaderná fyzika píše hard SF a požádá kolegy o radu ohledně čtyřřádkového popisu exploze atomové bomby ve vesmíru (aneb jak zkrátit čtyřstránkový elaborát na příslušný počet řádků), když sinoložka píše o Tibeťanech, nebo jak se ve fantastice může projevit i taková zahradní architektura. Úplně celý jsem nestihla křest nového JFK od Mily Lince, *V prachu a krvi*, ale z fotky se můžete sami přesvědčit, že nápaditost ani akce mu nechyběla!

pokračování na straně 8

Obsah

Exoplanety na PragoFFestu	1	Dva Václavové	18
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Pan H. G. Wells pod drobnohledem	19
Nominace Mlok a Ludvik	2	Jiří Olšanský: Celebrita	20
Hvězdný bulvár	3	Hrozí žánrovým časopisům zánik?	21
PRAGOFFEST 2013	9	Dan Černý: Kejda	22
Theodore Sturgeon: Snící drahokamy	12	Fanoušci a volby	22
Horror is not dead!	13	Twilight	23
Za vším měkkým hledej ženu	14	Časem s vědou – Chvála všímavosti	26
Cynická vyšetřovatelka je zpět	15	S Čapkem ve Frisku	30
Nejlepší SF/F 2011	16	O nejlepší návrh loga Parconu 2013	32
Historik na rekonvalescenci	17	Sběratelé pozor	32

Již brzy v nakl.
POUTNÍK

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Tento Interkom se připravoval poměrně dlouho v souladu s tradicí lednového čtení na to, až dorazí dostatečný počet předplatného. Tak se stalo, že některé události a tím pádem i články nám poněkud zastaraly. Omlouváme se za řadu narážek na prezidentské volby, ale alespoň část jsme se rozhodli ponechat jako připomínku toho, jak vážně jsme to vše brali, brzy bychom na to totiž mohli (a jak rádi) zapomenout.

Honza Kovanic a Julie Nováková nám zprostředkovali dění na Pragoffestu, Julie navíc obstarala velkou část naší recenzní rubriky.

Následující odstavec mohl obsahovat nějaké fascinující čtení, ale protože jste ještě nezaplatili předplatné, musíme místo toho otiskovat další poslední varování.

Předplatné IK a jak jej poslat na to jediné a správné místo

Pokuste se zcela mimořádně věnovat pozornost tomuto upozornění. Od března budu hledat nové zaměstnání, což vzhledem k tomu, kolik času mi zabírá Interkom a další fandomové aktivity, asi nebude úplně jednoduché. Takže třebaže tiskneme Interkom za stejné předplatné jako loni a činí tedy opět dvě stě padesát korun (číslu 250 Kč, respektive 11 euro), doputuje již jen k dochvilným předplatitelům.

Předplatné můžete poslat složenkou na mé jméno a adresu redakce (je v tiráži :-), nebo na konto **1938356379/0800** u Čs. spořitelny.

Podívejte se pozorně na svou adresu na obálce tohoto IK; najdete-li tam za svým jménem ? či !, pak vezte, že další IK nedostanete, pokud nezaplatíte 250 nebo 500 Kč. Jen tak ještě můžete očekávat první Interkom roku 2013.

Pokud jste nebyli na Podzimním poradě, můžete poslat i roční klubový příspěvek 400 Kč, já to nějak zadministruji.

Hodně úspěchů v roce 2013, spoustu skvělých knih, partnery, na které se můžete vždycky spolehnout, a samozřejmě zdraví přeje

Zdeněk Rampas

Jarní Porada nebude v Březové

Dostal zprávu od Franty Monharta: Pohoda osiřela, majitelé Frantovi vypověděli smlouvu a nepodařilo se jim najít křena, který by zaplatil za nájem tolik, kolik by chtěli. Pokud máte nějaký nápad, který by se blížil Pohodě (stylem, ne nutně místem), tak se ozvěte. Chtělo by to něco někde na půl cesty mezi Prahou a Ostravou...

Pagi

Nominace Mlok a Ludvík

Mlok:

Zdeněk Rampas za SFK BC nominuje **Ivana Adamoviče** za jeho editorskou a organizační práci (v posledních letech zejména za sbírky Puls nekonečna a Vládcové vesmíru a výstavu Planeta Eden).

Jiřina Vorlová za SF&F Workshop nominuje **Mirka Dvořáka** za dlouhodobou organizační práci, zejména pak za vydávání série Mlok a pořádání Draconů.

Randalf za SFK Radegast nominuje **Václava Pravdu** za dlouholetou aktivní a prospěšnou práci pro fandom.

Ludvík:

Randalf za SFK Radegast nominuje **Davidu Macháčka** za deset úspěšných Koprconů.

Josef Vašát za SFK Mlok nominuje **Františka Monharta** za mnohaleté poskytování skvělého zázemí pro Porady ČS Fandomu.

Dáreček za SFK Andromeda nominuje **Robo Žitňana** a **Martina Králíka** za organizaci a přípravu programu Parconu 2012.

Jiřina Vorlová

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 1-2/2013 (281)

Adresa redakce:

INTERKOM

Letecká 6,
161 00 Praha 6,
Česká republika

e-mail: zrampas@gmail.com

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor:

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka:

Kristýna Benediktová

Redakční kruh:

Richard Klíčnik a Michaela

Autoři tohoto čísla:

Ivan Adamovič, Michaela Buriánková, Bohumil Doležal, Filip Gotfrid, Jakub Guman, Zuzana Hloušková, Boris Hokr, František Houdek, Jan Kovanic, Ondřej Neff, Josef Nesvadba, Julie Nováková, Jiří Olšanský, Pagi, Jaroslav Petr, Zdeněk Rampas, Satai, Martin Šust, Václav Vlk st., Jiřina Vorlová, Zdeněk „Tunelář“ Zachodil

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal

Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla
byla dne 27. 2. 2013

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Na prezenci FénixConu:

Job: Zaregistroval ses?

Michal: Jako vždycky, tedy asi ne...

Před Vánoce se v Číně prodalo více než dva miliony nových iPhoneů. Tím se znovu potvrdilo, že nejhezčí dárek je ten, který pro Vás vaše dítě vyrobí samo.

Ricarderon

Tohle řešení není možné, odporuje Kirchhoffovým zákonům. Dejte nám dva měsíce a my to přehlasujeme.

Z debaty o regulaci nárazové elektřiny z německých větrníků

„Sousedovic kluk se podle množství zakoupené vietnamské pyrotechniky rozhodl jedinou provzduškovat řeči o tom, že je samá ruka sama noha.“

Twitter

Čtu v reklamě nějakého fitka: *U nás cvičíte první dva měsíce zdarma.* To je pěkné, ale kolik zaplatí, kdybych tam vydržel dýl? **Já**

Vysvětlivky: ● Praha (nepodepsané ZR),
■ jinde

● **20. prosince** jsem nechal doma mobil, samozřejmě mi hned volal Daniel Storch, že po neshodě s vedoucím diplomky, který si ji představuje jako Jenkinsovské teoretické pábení, z práce udělá knihu. Hned jsem mu přislíbil pomoc.

Večer u Kruhu se rozvinul v příjemně předvánoční posezení, vedle tradičních účastníků Vlada Říši a Vládi Kejvala se ukázal Franta Novotný a pak Františka Vrbenská.

● **21. prosince** se definitivně ukázalo, že Corel v Česku a na Slovensku končí s místním obchodním zastoupením a technickou podporou. Mají za to, že se to dá dělat přes web. Zdánlivě je to v dnešní době logické, no uvidí. Pro mě to znamená najít si nový zdroj obživy, který mi umožní udržovat současné aktivity, pro Vás, milí čtenáři, hlavně to, že neplatí už mají opravdu utrum. Stejně jako Cenu Akademie SF už ani IK zálohovat, natož dotovat nebudu.

● **26. prosince** s Michaelou navštěvujeme Vánoční výstavu ve sklepě Betlémské kaple. Asi to nebylo nejvhodnější datum, tolik lidí mi opravdu nedělá dobře.

● **27. prosince** nestíháme výstavu Monarchie v nové budově Národního muzea (dříve Federálního shromáždění). Alespoň jsem tam před obědem zaskočil, abych se pozdravil s Milenou, která tam se strýčkem Viktorem vedla všechny děti. Klímovy, Vilma s holkama, měly tradiční zpoždění, tak jsme se minuli.

Kultuře jsem však neunikl, odpoledne jsem s Michaelou absolvoval Karla Maye v Náprstkově muzeu, vzhledem k tomu,

že jsem šel spát po druhé a vstával okolo sedmé, tak jsem z toho málem umřel.

● **29. prosince** ne dosti na tom, jsem odvečen na prodejní výstavu minerálů, ale šlo se slevou zakoupit i zkameněliny.

● **31. prosince** se koná tradiční Klímovský Silvestrovský večírek. Děti si užily čokoládové fondue, dospělí zábavu s úžasným grilem, vzniklým ještě za Gorbačova jako pokus převést vojenskou výrobu na spotřební zboží. Událost to byla povytce komorní, třináct dospělých, tři teenageři a nepočítaně drobtů.

Na zpáteční cestě proklínám městské otce, kteří pod záminkou šetření spolu s maří dopravních podniků o Silvestrovské noci prakticky zlikvidovali městskou dopravu, takže jsme s Michaelou strávili půlnoc na zastávce 10 minut chůze od našeho domova.

Brutální Silvestrovská pařba (dětské oddělení)

● **1. ledna** nám potměšilý ješita ukázal, že nás ještě může překvapit, když už si policie začala myslet, že může vyšetřovat a soudy se odvážíly alespoň na menší ryby, tak udělal ve větším měřítku to, co s oblibou vyčítal Havlovi.

Vesele do nového roku.

● **3. ledna** zatímco u nás se o komiks otře jen dobu zaspavší Ludvík Vaculík, ve Francii se pokouší komiksáře ocenit řádem Čestné legie, ale také se jim to moc nedaří. Na NYXu komentoval Richard Podaný článek: **Le Figaro - BD : Tardi refuse la Légion, le milieu de la BD approuve** (www.lefigaro.fr). Cha cha. Chi chi. Cho cho. Ve Francii už i komiksáři demonstrativně odmítají čestné legie :) Jacques Tardi se hrdě zařadil na dlouhý seznam gauloiskyhulčících, vkavárnáchnalevbřehusedících, oanarchiiživnicích umělců, co poslali svůj státní outvar s vyznamenáním do rici; stejně to udělal i Sartre a mnoho dalších.

Přitom je to celé tak roztomilé, typicky galsky přiblíbě na obou stranách. Na jedné je stát, který je po všech těch komických trapasech stále zjevně organizačně neschopen si ty seznamy oceněných diskretně předjednat a s neztenčenou chutí si dále nabíhá na ty osmašedesátnické vidle. Na druhé úmělčí, kteří pro to odmítnutí nejsou s to vyvalit ráznější důvod (ne že by je francouzský stát nějak deptal, diskriminoval či se všeobecně choval nějak fašizoidně; navíc letos tam trůní prezident

tík, který plutokratům bere, když to karikaturně přeženu, jen o 25 % míň, než by jim sebral Stalin :-)); lezou z nich v podstatě jen takové ty generické kydy o umělecké nezávislosti a osobní integritě a tak, viz článek. No zkrátka, je to celé moc vypečená taškařice, taková neškodná anerie hexagonale, abychtakřek, neb Francie jest region razovity.

● **4. ledna** kvačím do Jalny pro poslední loňský Interkom. Před tím jsem se Silverem opravoval iRobotu Roombu, prozradil mi, jak se dostat do částí, o kterých jsem zatím neměl ponětí.

● **5. ledna** jsem odvléčen do Roztok na výstavu tradičních českých (tedy vlastně hlavně německých) skleněných vánočních ozdob. Největším zážitkem pro mě bylo chování nerudného řidiče příměstského autobusu, který zjevně považoval znalost způsobu platebních rituálů při cestě do vidlákovy za občanskou povinnost.

● **6. ledna** čtu *Příběh spalovače mrtvol* od Honzy Poláčka. Letošní rok rozhodně nebude tak literárně mrtvý jako ten právě uplynulý. A to vyjde ještě Křižník Thor Franty Novotného a alespoň první díl Vilmina Micelia.

● **7. ledna** konečně jsem zodeslal pozvánku na večírek u Evy Hauserové: rok se s rokem sešel a zase zvu na večírek u Evy, tentokrát ve stylu biopunku, podobně jako byl ten poslední (28. ledna roku 2011, to to letí) ve stylu let sedmdesátých a normalizačních. Eva mi posléze odepsala: Výborně! Možná z toho bude taková pozdně lednová tradice...

Večer se scházíme na prvním letošním RUR. Zastihl jsem tam Janu Labku a Michala (viz odposlechnuto), dorazili i Honzové Vaněk a Macháček a Mirek Hokeš. Já jsem, v rámci zvyšování kvality naší filmové rubriky, Filipovi pověděl o existenci *Alenky v říši divů* z roku 1976, netradičně pojaté jako pornografický muzikál, s Kristine DeBell v hlavní roli. Tento filmový objev trochu nasměroval téma celého setkání. Tedy vedle monologu Jiřiny Vorlové, která v tom provozu dokázala administrovat CKČ.

A odnáším si XB1 s vítěznou povídkou Dajdalose *Dotek molekul* od Martina Gilara.

Povídka začíná jak od Grega Egana, tedy se mi líbí velice, uvidíme, až ji dočtu. Najednou tolik čtení, ale popořádku nejdříve Honzu Poláčka.

● **8. ledna** obědvám s Honzou Vaňkem, probíráme knihu Honzy Poláčka o Ladislavu Fuksovi. Večer mi Honza Czechacek poslal svou diplomku *Vznik fandumu a „realistická fikce“ Jana Hlavíčky a Ivana Kmínka*.

● **9. ledna** plánuju cestu do Arga, ale mají tam zedníky a Richard je nějaký přezaměstnaný.

Večer se chci podívat na Futuramu, a když se na obrazovce objeví info-rámeček, že TV našla nový software a zda souhlasím s aktualizací, nejdřív jsem si myslel, že je to součástí epizody natočené ve stylu her na Atari. Klepnul jsem na OK a TV začala stahovat software a nakonec se restartovala...

Vyšla (nebo se ke mně dostala) nová Pevnost, lednové dvojčíslo. Konečně čtu povídku A. Kudláče a D. Mičanové *Kočky a žáby, kam se podíváš*. Ale nějak to není ono, ukáže při autorském čtení, kdy nám Daniela mohla předat i svou představu kočičího kockney, se nemohla pouhá četba Pevnosti vyrovnat. Co naděláme, homérští pěvci jistě také lkali nad kulturním propadem, který přinesla kniha zplošťující umělecký zážitek na pouhé čtení bez zpěvu, tance a rétoricko vypravěčského umění, mimiky, gest a řeči těla.

Další povídky od Jarka Mosteckého a Františky Vrbenské mi byly povědomé, ale až Legie.info mi prozradila, že je znám z antologie *Pod kočičími hlavami*.

● **10. ledna** mám u Kruhu schůzku s Dárečkem, jdu raději dřív, aby tam nebyl sám, a tak o to déle tam sám tvrdnu já, protože Dáreček, Říša a spol. se zakecali v Krakati-tu.

Pak dorazil Franta Novotný (už ho neboli chodit) s objednanými knihami o Ransomovi, viz minulý IK. Po něm přišla ještě Edita, Jarda Houdek (po nemoci), Jiřina Vorlová a Honza Kovanec.

Probrali jsme novinky, došlo i na volbu nového presidenta a amnestii toho starého. Donesl jsem Vladovi sbírečku *Nevíš?* od Milana Sobotíka a ukázal mu dvojčíslo Pevnosti, jestli by také nechtěli občas vydávat dvojčísla, protože příznivejše si to, měsíc je hrozně krátká doba a někdy ani nestačím jedno XB otevřít a už je tu další.

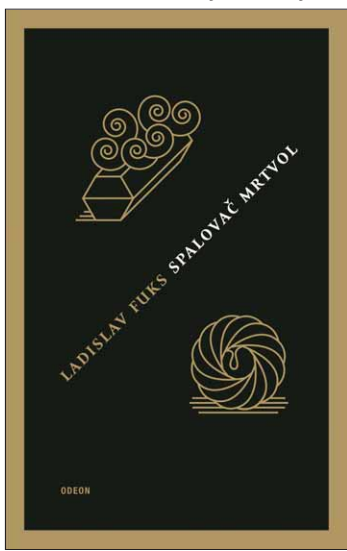
● **11. ledna**, pátek, kvačím volit, abych si pak nekazil sobotu, a když už jsem u OC Šestka, konečně zajdu reklamovat své hodinky.

● **12. ledna** se koná Velký kolaudační večírek u Rámišových. Nakonec se nás kolem kachlových kamen a nepřekonatelných Věřiných šneků sešlo spolu s několika sousedy a právníky (celkem asi sedmi) + 16 obvyklých účastníků, celkem tedy asi 23 dospělých, 3 teenageri a nepočítaně drobtů (okolo asi šesti).

Ivan Hranička nás pak obětavě hodil domů, vzdušnou čarou to asi máme do bodu Ořech-Zbuzany asi nejbližší, ale tam jsme jeli hodinu, během které se sečetly rozhodující hlasy prvního kola...

● **14. ledna** jsem vyrazil na Radnici Prahy 6 sondovat, co by řekli pamětní desce pro Ladislava Fukse. Docela mi v argumentaci pomohl Dinočas s fotografií mistrova bytu a čerstvá četba knihy Honzy Poláčka *Příběh spalovače mrtvol*, takže snad mohu prozradit, že to v tomto roce několika Fuksových jubilej vypadá docela nadějně. Předestřel jsem paní radní Ladislava Fukse jako zajímavou a s Prahou 6 spojenou postavu, Honzova čerstvě přečtená kniha mi dodala na výmluvnosti.

Večer v RUR dost pusto, asi se všichni báli závějí, jen Jiřina s CKČ a Ludo Pláta, který se pokoušel udělat pořádek v bedně s komiksy. Honza Vaněk dorazil pozdě, a tak nemohl soudcovat debatu o překládání pumy v Kústkovi jako horského Iva.

● **15. ledna** mi poslal Jakub Guman několik svých minirecenzí, viz strana 12, a Dáreček oskenované povídky Zdeňka Páva.

● **16. ledna** se zastavil Honza Hlavička, vrátil mi „Nebojte se Ameriky“, byl knihou nadšen a řekl, že to nejsou jen takové postřehy, ale že jde o knihu, ke které je možné se vracet a číst ji vícekrát.

Ráno jsem napsal Jardovi Olšovi, jr. „Tady je velké haló z výstavy českých klasických modernistů v Soulu. Máš v tom taky prsty?“ Za chvíli mi volal velice potěšen, že si někdo všiml jeho tříleté práce.

Také se zmínil, že spolupracuje s Františkou Vrbenskou a že nevěděl, že pracovala v Národní knihovně a že se zajímá o Koreu. Kdyby trubka četl Interkom pořádně a ne jen články o sobě, mohl to vše vědět o pár let dříve ☺

● **17. ledna** upomínám tradiční pomocníky, že je třeba rozjet soukolí Akademie SFFH.

Večer se zastavím u Karla Petříka, je trochu znaven z Atlasu mraků, kdyby prý do střížny koupili ostřejší nůžky, filmu teď už ne bratru ale sourozenců W. by to jen prospělo.

● **18. ledna** jsem v metru zahlédl Stánu Kučovou, naši občasnou spolupracovnici, zdá se, že už se dokáže odtrhnout od dětí, bude třeba ji zapojit do našeho společenského života.

● **19. ledna** jdeme s Michaelou na exkurzi po nových tunelech metra A. Některé stavební jámy jsou skutečně fenomenální, něco takového jsem neviděl od Vesmírné odysey.

Opoledne jsem si na Nyxu přečetl, že ve středu 16. ledna ve věku čtyřiačtyřiceti let zemřel Petr Brandtner, malý vydavatel, vydal třeba Stupeň tvrdosti 11 od Caroly Biedermannové.

Asi jsem se s ním jednou setkal, když dva Teplíčáci někdy po roce devadesát navštívili náš sklep, kde jsem tehdy skladoval archiv Ceny Karla Čapka.

Ještě jsme s Michaelou (znovu) zajeli na prodejní výstavu minerálů a zkamenělin (údajně největší svého druhu v Evropě) do Drnovské 36 a neodolali nákupu trilobitů a amonitů. Na krásně zbarvené zkamenělé dřevo jsme ale neměli dost peněz.

● **21. ledna** týden jako řemen, v pondělí odpoledne další návštěva na Korejské ambasádě, původně mělo jít o ukázky vzorků papíru a sazby, ale protože je Jeho Excelence jen zprostředkovatelem, vše se odkládá na dobu, až se vrátí z Koreje.

SF týden začínáme takřka odpočinkovým RUR, zpestřeným jen novým nábytkem v prodejně.

● **22. ledna** návštěva u nového zubaře, klučík jak z filmu o básnících. Starost o to, aby nic ani chvilku nebolelo, je pro odchovance socialistické zubokracie až dojemná.

Pišu Evě H. o naší připravenosti k večírku.

Opoledne jsem se, jako obvykle jako poslední, dověděl z kruhů blízkých Argu a Epoše, že Pevnost končí.

● **23. ledna** v KJV přednáší Franta Novotný o paroplavbě v době Julese Vernea. Učinil zajímavý postřeh o Vernově generaci, která asi první naplno zažila revoluční změny způsobu života. I my během času prožíváme spoustu změn, ale máme precedens v podobě průmyslové revoluce, to vernovci neměli.

Budoucí stanice Veleslavín

Netušil jsem, že Plovoucí město mělo předobraz ve skutečně existující lodi Great Eastern geniálního konstruktéra Isambarda Kingdom Brunela.

Ta loď velikostí předběhla o padesát let svou dobu, mohla převážet až 4000 pasažérů, což se ale z logistických důvodů nikdy nepodařilo, a tak majitelům prodělávala.

Díky tomu se ale zapasla do dějin kladením telegrafních kabelů přes Atlantik a Bengálský záliv a založila tak počátek našeho informačního věku.

● **24. ledna** napsal na NYXu Ivan Adamovič:

Zemřel Alex Koenigsmark. Teprve po vydání antologie Puls nekonečna jsem se dozvěděl, že je synem scifistům dobře známého Josefa Koenigsmarka. Stihl jsem ho však pozvat na křest knihy. Kromě Ivana Klímy tam byl jediným zástupcem zahrnutých

autorů. Jeden nedlouho předtím zemřel, Saša Kramer doma umíral... Povídal jsem tam o tom, jak ta smrtka neúprosně kosí, a netušil jsem, že i pan Koenigsmark v sobě nese „dlouhou těžkou nemoc“.

Před druhou vyrážím do Café Arieta (v pasáži Karlova 25), kde Albatros pořádá křest knihy Petry Neomillnerové Amelie a tma. Před lety se ve stejných prostorách vítala Lota, ale spolehlivě jsem zapomenu, že je třeba sejít do podzemí. Stejně tak Monika Jupová z Tritonu, se kterou jsme se potkali před vchodem. Oběma nám dalo práci se poznat, což je ale asi obecný problém, když z člověka z tepelných obalů vyčnívají jen nos a brýle.

Dorazili jsme mezi prvními, u druhého stolu seděla tuším Kla (Eroticon a NYX), pak k nám přisedla Klára Smolíková s Jorikou a postupně ještě dorazili Honza Vaněk, jr., Vilma, Jolana, Jana Jůzlová, Robert Pilch, a po třetí to odvážně našla i Sanča.

Knihu do života uvedla Radůza, ale nezpívala. Největší potlesk utřil autor ilustrací Kuba (Lubomír Kupčák). Petra pravila, že má dobré ohlasy od dospělých, ale od dětí jen od Niky. Když malou tuším Robert Pilch podrobil inkviziční otázce, co knize říká, tak pravila, že se jí líbí. Což Petra poněkud relativizovala dovětkem, že dcera dobře ví, co by se do ma dělo při jiné odpovědi.

Když skončilo povídání a Petra nás vyzvala ke konzumaci, dorazil Honza Kovanic. Ten později u našeho stolu nadšeně hovořil o historii svého rodu a o svatebních problémech dědečka a babičky v roce 1918. Chvilí jsem se neorientoval, dokud mi nedošlo, že trénuje svou přednášku na Pragocon.

Při odchodu jsem ještě narazil na Ondřeje Müllera, tak jsem mu plasticky vylíčil finanční situaci Akademie a to, že já jim letos žádnou sošku platit nebudu, a když se někdo zeptá, proč někdo sošku má a jiný ne, budeme muset před lidmi vysvětlit, že Sfingu dostávají jen ty korporace, které Akademii nějak přispěly na provoz.

● **25. ledna** jsme se dočkali biopunkového večírku u Evy Hausarové. Zima a chřipka zredukovaly počet účastníků na asi dvanáct, ale zase si našel čas Ivan Adamovič se svou nejmladší, dcerou Rosou. Navíc si zaslouží zvláštní pochvalu, neb jako jediný přítomný gentleman dodržel dress code a přišel jako bioterorista opásaný mrkvemi, ke kterým vedly zelené a červené drátky. Stylové ošacení si připravily Vilma a Eva, ta navíc upekla špenátového mutantu (viz str. 31).

Já dával k lepšímu svá Fuksovská dobrodružství, Martin připomněl tehdy dnešní The Wall Street Journal, kde byly dokonce dva články o ČR, menší se týkal voleb a ten podstatný ceny piva. Ivan Krníněk připomenul hudební úspěchy svých dětí, a velký úspěch měla ananasová bioperformance Honzy Vaňka a Líby. Eva trochu změnila půdorys kuchyně, a tak se na chodbě vytvořila nová plocha k domalování Vilminy silvestrovské kresby někdy z roku 91.

● **28. ledna** v RUR rozebíráme výsledky voleb, zdá se, že přichází povolební kocovina, spokojen není ani anarchokomunista Honza Macháček, který volil knížete Karla, protože zastával teorii, že zvolení Zemana poškodí levičci, kdežto vítězství knížete uškodí pravici.

● **30. ledna** se u mě zastavil Richard Klíčnick, za dva týdny jede do Indonésie, ale dnes si byl odpočinout od pro-

vádění autora „Děsivých příběhů“ Priestleye po pražských pamětihodnostech. Teď ho opustil v Muzeu Alfonse Muchy a přišel na kus řeči do Jindřišské.

Ozval se Ivan Hranička, že se Ořešské odpoledne odkládá o měsíc na 9. března.

● **1. února** u Kruhu dlouho nikdo, tak jsem nad malým pivem učetl kus CKČ, pak se objevila Edita, Franta Novotný, Vlád a Němec a Silver. Byl jsem tak dlouho sám, že mě přepadl záchvat žvanivosti a začal je bavit historkami ze života Ladislava Fukse, které jsem si přečetl v knize Honzy Poláčka.

Pak dorazil Pavel Březina, Jarda Houdek a Milan Fibiger, kvůli kterému přišel i přes své nastydnutí Franta. Konzultovali otázku správného kreslení plachetních lan.

V tu dobu už nás bylo příliš, a protože každý si mlel to své a já už pak nerozuměl nikomu, tak jsem se vydal domů.

● **2. února** odpoledne jsme s Michaelou zašli na PragoFFest. Dorazili jsme příliš pozdě, abychom stihli Stánu Kučovou,

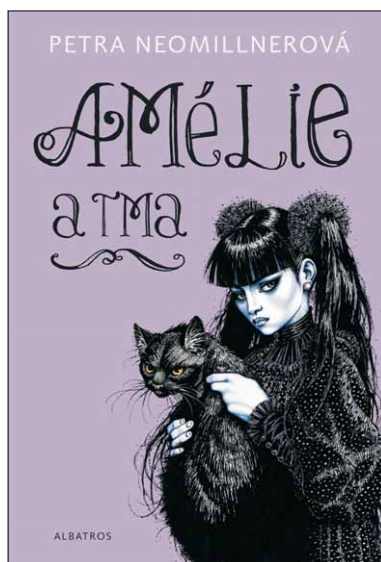
tak jsem s ní a Petrem Zachem poseděl v občerstvovací ratejně. Pak jsem zašel na Vilminu prezentaci Micelia – Jantarové oči, pak jsem na chodbě pokecal s Milanem Pohlem (momentálně otročí ve Fragmentu) a Lenkou „Jelenou“ Příplatovou. Okolo nás po chodbě kmítal Vašek Pravda kolem televizáků, kteří přišli s představou, co zde chtějí natočit, a realita se jim nechtěla přizpůsobit (a natočit cokoli zajímavého jim bránila loga umístěná na stěnách i účastnících).

Málem jsem zašel na křest dalšího JFK, ale v tak malé třídě tam bylo na můj vkus příliš účinkujících i diváků. Ale užil jsem

si besedu s autorkami o vztahu profesie a psaní s přehledem moderovanou Julií Novákovou. Jen na chvíli mě vytrhl telefon Martina Šusta, který na dálku organizoval telebesedu tuším s Jasonem Sanfordem.

● **4. února** si v RUR před Honzou Macháčkem stěžuji, že ze třech novel, které jsem stačil přečíst, se tři nějak týkají imigrantů a jejich těžkého osudu nebo zacházení s takzvaně nepřizpůsobivými (to jest občany s plnými občanskými právy, leč neschopnými chovat se podle kategorického imperativu daného společenství). Honza rozeplnul bundu a ukázal mi na mikině připnutou placku „I praotec Čech byl migrant“.

● **7. února** u Kruhu poměrně slušná účast: V. Ríša, V. Kejval, Edita B-D, M. Bronec, Jan P. Krásný a nakonec Milan Fibiger, který mi přinesl Vilmin

Bioterorista Ivan

portrét. Dověděl jsem se od něj, že učí kreslit Petra Jedličku, manžela Kristin Olsonové.

Petr prý Vilmu poznal, když viděl Milana, jak portrét dotváří, tak jsem to uznal za osvědčení kvality a zaplatil mu a až později mi došlo, že ji nemusel poznat podle portrétu, ale fotografie, kterou si mistr osvěžoval paměť. :-)

● **9. února** pořádáme první únorový večírek, jen malý, ale už okolo čtvrté. Sešlo se tvrdé jádro, z Šestajovické chovné staničky se podařilo přilákat Richarda Podaného, přijela i Sanča a společně jsme si užívali jinou atmosféru večírku danou nepřítomností dětí. Předal jsem Vilmě portrét a Sanče staré čínské mince, které jsme s Mišou objevili na prodejní výstavě polodrahokamů.

O kulinářské hody se vedle Vilmy postaral Tomáš Petrásek, donesl výborný jablko-skořicový koláč, a Edita skvělým štrudlem.

Probíraly se zejména Zábrany paměti, po Viktorovi jim propadl i Martin, ale došli jsme i k zajímavému závěru, v čem obohatila česká literatura světovou: kam se hrabe Kundera, Čapek, Hašek a Hrabal na K. J. Erbena, který první literárně zobrazil zombieapokalypsu (ve Svatebních košících).

● **11. února** v RUR, jen Bí a Filip, když jsme zavírali, tak doběhla ještě Jiřina.

Fleška Honzy Macháčka mi zůstala v kapse, snad si vzpomenu a vrátím mu ji.

S Jiřinou jsme domluvili uzávěrku M/L, večer poslala mail:

Ahoj! Uzávěrka IK se blíží, takže pokud ještě někdo máte nějakou nominaci, sem s ní, nejpozději do týdne, tj. pondělka 18. 2.

Shrnutí dosavadních nominací:

Mlok: Ivan Adamovič (Zdeněk) a Mirek Dvořák (Jiřina V.)

Ludvik: Franta Monhart za Porady v Pohodě v Březové (Pepa Vašát) a Robo Žitňan a Martin Králik za Parcon (Dáreček).

● **14. února** ráno mě vyšplouchnul zubař, tak jsem v ušetřeném čase vyrazil do Tritonu, domlouvat podrobnosti nového vydání Valhaly. Pak jsme s Honzou Vaňkem jr. a Líbou Mohelskou zašli na „valentinský“ oběd a vpozdvečer pilím ke Kruhu.

Předal jsem do redakce Ikarie, přítomné takřka kompletně. recenzní výtisky z Tritonu a připomenul VR, že mi slíbil Mrtvého v parovodu.

Pak dorazil Franta Novotný a přešli jsme na téma vydání Křížníku Thor, následoval příchod Edity Dufkové a Vládi Němce, který následovala debata o výjimečných vlastnostech vody, nejhustší je asi při 4° C. Ta přerostla v hádku o to, jak by zamrzal rybník, kdyby se voda chovala lineárně, tj. její led by byl hustší než kapalná fáze.

Franta Novotný vycházel z realistického, silně heterogenního modelu, Vláda Němec z ideálního, a tak se nejspíše neshodli dodnes.

● **15. února** se u mě Honza zastavil Poláček, chystá se vydání Příběhu kriminálního rady a v Albatrosu má jeho knihu na starosti Martina Mašínová (už vymysleli zajímavý koncept

obálky). Kniha bude zajímavá po všech stránkách.

Pak kouknu na mail a píše Jiřina:

Ahoj! Volal mi ráno Martin Koutný, už týden leží s velmi těžkým úrazem v nemocnici. Sesypala se na něj siláž, když objížděl nějaké farmy, byl v jámě a praskla stěna. Má zpřeráženou pánev i obě nohy a všechno mu to sešroubovávali. Patrně leží někde v Brně, protože říkal, že ho vezli vrtulníkem z Pelhřimovska do Brna. Už to zřejmě bere s humorem, protože si stěžoval, že poprvé letěl vrtulníkem a on to, kuřna, celé prospal. Mám

Potkali se na Vydrovce

všechny pozdravovat. Ironicky podotkl, že tím třeba někomu udělám radost, ale myslím, že být s ním někdo neměl nejlepší vztahy, tohle mu určitě nikdo nepřejí.

On mi volal hlavně kvůli CKČ, že Třebíč letos vypadává, protože to tam nemá kdo zorganizovat a on sám na čtení zatím není, když ani pořádně nemůže sedět.

Tak mu držte palce, ať se z toho brzo dostane. Zdraví Jiřina Za sebe i redakci vzkazují: „Uzdrav se brzy, Martine!“

● **18. února** v RUR opět jen Filip, Michal a já, když dorazil Honza Macháček, zrovna jsme se dohodli, že se budeme scházet jen ob týden.

● **21. února** dopoledne uháním sponzory pro Akademii SF, odpoledne se u mě zastavil Přemek Houžvička, vpolední kvačím ke Kruhu, dovidám se, že Vlado Ríša má figurovat jako poradce v Česku točeného Ridley Scottem produkováném filmu o agentovi KGB, že básník a příležitostný scifista Holoubek sestavuje sbírku povídek, kterou chce nějaký hotelový řetězec vydat vedle bible pokoje ve všech svých hotelích na celém světě (po překladu do angličtiny). Dále, že Vlado již pracuje na XB1 číslo 5. Měl bych s tím lednovým Interkomem také něco udělat.

Egon je zase v nemocnici, ach jo.

Pak dorazil Franta Novotný a já mu předal asi na čtvrtý pokus Mloka za zásluhy, kterého si nemohl kvůli zdravotním problémům se zády vyzvednout na Parconu, Fénixconu ani FanCity... (a nešlo by to ani na Akademii, to bude Franta na moři).

Pak dorazili Edita a Honza Kovanic. Dobře si rozdělili role, Honza si s Frantou povídal o tankových bitvách Šestidenní války a Edita trpěla jak zvíře.

Přítrž tomu učinili až Vládá Němec a Jiřina Vorlová s CKČ, která společnost informovala o nehodě, která postihla Martina Koutného.

Když jsem se chystal k odchodu, loučil jsem se ve dveřích s Majkem a přicházející Leonard Medek mě upozornil, že mne

Exoplanety, vzducholodě (dokončení ze strany 1)

Bezprostředně po besedě s českými a slovenskými spisovatelkami následovala videobeseda s Jasonem Sanfordem, americkým autorem a pravidelným příspěvatelem časopisu XB-1. Musím přiznat, že zmínka na webu o chystané besedě jsem přehlédla, a tak mne šokovalo, když jsem ji úplně náhodou odpoledne objevila v programu. Nevědělo o ní zřejmě víc lidí, protože zpočátku byla účast poměrně nízká; v průběhu besedy se naštěstí postupně zvyšovala a publikum ani nebylo úplně nesmělé a položilo několik otázek, takže dotazování nebylo jen na Blance, Johnakovi a mně, kteří jsme se ujali přímé komunikace s autorem. Jason nám prozradil, že chystá román ze světa *Morových ptáků*, s nimiž jsme se mohli v povídkách setkat v XB-1, a pracuje na dalších povídkách z tohoto univerza i odjinud. Příjemná videobeseda byla moc pěkným zakončným skvělého dne na PragoFFestu. **Julie Nováková/XB1 (web)**

bylo slyšet až na druhé straně průchodu. Typický český autor, místo aby použil fantazii a domyslel si něco o zvláštních akustických vlastnostech elipsovité chodby, spokojí se s profánním vysvětlením, že řvu.

● **22. února** jdeme s Michaelou do Sálu architektů na výstavu urbanistických fotografií Prahy, je to pokračování loňské výstavy od Libuše po rok 1922. Tato dokumentovala roky 1922 po 1968.

V poště nacházím mail od exposlance Šumana (od roku 1990 do roku 1998 poslanec, předseda branného a bezpeč-

Brutální Silvestrovská pařba (dětské oddělení)

nostního výboru Poslanecké sněmovny, také náměstek a poradce ministra obrany), který se nějak dověděl, že jeho fotografie je v amatérském vydání knihy Den Vosáka použita s popis-kou Kovář Macháně.

Tak jsem mu napsal, že Macháně je jednou z největších postav české literatury a v proslulosti jej překonává pouze Vosák, ale kvůli některým jeho charakterovým zvláštnostem by jistě nebyl rád, kdyby posloužil k jeho zpodobnění.

● **24. února** opět píše Jiřina: Ahoj! Tak jsem v pátek zase mluvila s Martinem. Má už po všech operacích a převezli ho na chirurgii do Třebíče. Jenže ještě 4 týdny bude jen ležet a je z toho dost zdeptaný, i když je naděje, že to vše nakonec po delší době zůstane bez následků.

Já jsem ho od všech pozdravovala, že jsem byla u Kruhu, on na oplátku taky zdraví a určitě bude rád, když mu občas někdo zavolá a prohodí s ním pár slov – přece jen to ležení dává člověku psychicky zabrat. Kdo nemá telefon – 602 217 900.

● **25. února** začala chodit první hodnocení Akademie SFFH. V RUR jsme se dohodli, že napříště jen v liché týdny (mnemotechnika: lišácký týden).

● **26. února** se dovidáme, že Jarní porada nemůže být v penzionu Pohoda v Březové nad Svitavou. Jedna Epocha života Československého fandomu končí.

● **27. února KJV** v Matu, Lucie Lukačovičová přednáší o životě žen v Indii, o zvycích, kastách a pověrách. Přes budoucí manželku Filease Foggia se dostane a k Julesi Vernovi.

Zdeněk Rampas

PRAGOFFEST 2013: Hořící a horoucí start sezony

Víkend na přelomu ledna a února patří už tradičně pololetním prázdninám, kdy do Modré školy v jihopražských Hájkách vtrhává PragoFFest. Dorazil jsem v pátek dvě hodiny po poledni. Byl jsem u registrace (opět) příjemně překvapen, neb jsem na dvě své přihlášky a dvě slevy dostal jednu vstupenku na dva dny, což po občasném nuceném styku se státními úřady působilo neočekávaně normálně.

První šatna byla plná, chytil jsem se ve druhé. Rozhlédl jsem se po dění, vyrobil pár záchranných fotografií, a pak se už pohroužil do poslední kontroly textu své dvouhodinové přednášky, která začínala už ve tři. Za tím účelem jsem navštívil čajovnu, kde jsem si dal skvělý Darjeeling. A donesli mi ho ke stolu už vylouhovaný, i s konvičkou mléka. Krátce po třetí jsem z místnosti 106 (literární fantastika) vystrnadil Johnaka Kotouče, naštěstí jeho posluchači zůstali i na mé povídání. Vyprávěl jsem, na co všechno přijde člověk, když připravuje knížku o Liberci 20. století. To nevymyslíš! Fantastika je jen slabším odrazem reality. Po hodině se bohužel zvedl Tomáš Petrásek, aby šel vyprávět do linie FutureCon + Maelström o zániku Země. Přišel jsem o jeho (jistě) skvělou přednášku i část posluchačů. Příště si raději rozdělím delší přednášku na dvě, anebo raději vůbec nebudu přednášet, abych nepřišel o nějaké jiné skvělé přednášky.

V pět do Sto šestky nastoupili obránci Pevnosti, tedy poražení obránci Pevnosti, Alžběta Lexová, Leoš Kyša a David P. Stefanovič, kteří potvrdili facebookové zvěsti o tom, že dvojčíslo 1-2/2013 bylo poslední. Překvapení byli čtenáři, předplatitelé, ale i redaktoři a jistě budou i inzerenti. Až jim paní majitelka zahlušeného periodika přesune inzerci např. do jiného svého časopisu, třeba Jezdeckví... Konstatuji, že stejně jako v roce 2010, kdy nakladatelství Mladá Fronta zahlušilo Ikarii, a skončila číslem 11, jde nejspíš o naléhavé managorské rozhodnutí, které nemá ani tolik zásadní logiky, aby byl ukončen celistvý ročník, a už se nenabízelo předplatné! Předvídatelnost vydavatelů se tak již vyrovnala předvídatelnosti českých politiků. Pozitivní na tom je, že šéfredaktorka si našla jiný přívůdek, aby mohla platit nájem, a že obránci, kteří byli přinuceni svým pánem hrad opustit, nehodlají složit zbraně. Je jen třeba najít nějakého vhodného investora (drobnost), a udělat to rychle, než na Pevnost zapomenou inzerenti a čtenáři. A protože paní majitelka odmítla časopis prodat, tak je nutno najít i vhodný název, který by přímo navazoval na Pevnost, ale nevyvolal právníkové spory. Tato nejdůležitější věc je už vyřešena, neb jsem vymyslel a Alžbětě předal nový skvělý název. (Který se přiřadil k asi pěti dalším, ale ten můj je opravdu nejlepší!) Do říše fantazie se ale přesouvá vydání mé knížky povídek v Edici Pevnost...

Protože dvouhodinovka Pevnosti nebyla vyčerpána, šel jsem se podívat do sousední Sto sedmičky na FutureCon, kde měla přednášet Petra Hyklová o novodobých dějinách české astronomie. K mému překvapení přednášel Tomáš Petrásek o Fermiho paradoxu (když jsou všude kolem nás cizí civilizace,

tak sakra, kde jsou?). Drobná změna v programu, který platil ještě včera. Bohužel jsem tak přišel o druhou Tomášovu přednášku, naštěstí i ten kousek, co jsem zhlédl, mi poskytl tři nápady na povídky (jen je napsat!).

Načež nastala večeře a nezbytné debaty, tentokrát motivované zejména smutným koncem Pevnosti „tak, jak ji známe“. Školními chodbami pak proběhli náhončí na ohňovou podívanou, i šel jsem se podívat přímo na plac. Plac byl za školou, betonový, škola zde snad kdysi měla hřiště. Vyznačoval se tím, že na něm drobně mrholilo, mírně foukalo a že zde byla silná tma. Tu pak rozzářily ohňové tance. Jeden trik jsem viděl poprvé: Když tanečník praštil koncem hořící tyče do betonu, vytryskly gejzíry jisker, jež se jako drobné hvězdičky rozběhly vesmírnou tmou. Skutečně strhující. Neodolal jsem a se svým canonkem sejmul jedno video.

Na zpáteční cestě do prvního patra jsem se ještě zaběhl podívat do tělocvičny, kde to horečně žilo. Prostor byl spravedlivě rozdělen mezi příznivce počítačových her, tanců, soubojů, sportovních klání – a hráče stolních her. Osvěžující bylo vidět účastníky klasických přednášek a linií, jak se náruživě pouští do pro mě neznámých her, a jsou opět spolu, i když na jiném „polí“, než by coní dinosaurus očekával.

Ještě jsem stihl závěr přeložené přednášky Petry Hyklové o novodobých dějinách české astronomie. („Novodobé“ zde značilo 19. a 20. století, alespoň co jsem stihl.) Zajímavé bylo, že i na poli astronomie se potýkali Češi s Němci podobně, jako tomu bylo v kultuře. Kuriózní pro mě pak bylo, že Astronomický ústav Univerzity Karlovy fungoval jakýmsi omylem i za války. Při jisté návštěvě nezachyceného hodnostáře se prý tento zeptal vedoucího profesora, co to tam má na věšáku za klobouky? Onen vědec prý pohotově zalhal „já je sbírám“, a tak byli další profesori zachráněni před totálním nasazením. (Tuto pohádku ještě musím s Petrou někdy probrat, nezachytil jsem jména ani další podrobnosti, byl jsem již dosti unaven).

Toto probíhalo v linii FutureCon, načež jsem zaběhl do vedlejší 106 na literární linii podívat se na besedu s mladými pilnými autory Janem (Johnakem) Kotoučem, Martinem (Dario-nem) Antonínem, Hanou (Haninou) Veselou, Julií (Julianou) Novákovou a Tomášem Petráskem. Jenže jsem si je pouze sejmul, jen trochu poslechl a nakonec zradil ve propěch 107 a Romana (Randalfa) Kresty, jenž tentokrát výjimečně nefotil, ale držel vlastní přednášku o jaderné energii. Ano, v Mali zasahuje Francie místo přihlížející Evropské unie na ochranu evropských zájmů – totiž Arey a malijského uranu...

Vrcholem dne pak byla přednáška Petra (Sirien) Mazáka, který rozebral 30 nejoblíbenějších ekonomických mýtů. A protože to byla poslední přednáška linie, nemusel končit sichr o jedenácté. Dověděli jsme se mj., že peníze jsou dnes produkt, že neexistuje „zlatý standard“ (protože neexistuje „skutečná hodnota“ ničeho, ani zlata), že americká krize byla jiná krize než evropská a odehrávala se v jiném kapitalismu, proto ji nemůžeme řešit americkým způsobem, že trvalý růst může být držen pouze technologickými inovacemi, že Řecko není „před“ krachem, protože už fakticky třikrát zkrachovalo, že nemá smysl, aby opouštělo euro, protože země, která má ekonomickou sílu opustit euro, nemusí opouštět euro, že skutečný inflační cíl ČNB je 3 %, k němu směřuje, a oficiální cíl 2 % jen vypouští

do světa, že nemá smysl spořit do 2. důchodového pilíře, protože proklínané hedgeové fondy jsou výnosnější a s ohledem na poměr riziko/zisk i bezpečnější (!)... Kdo by řekl, že ekonomie může být tak dobrodružně fantazijní!

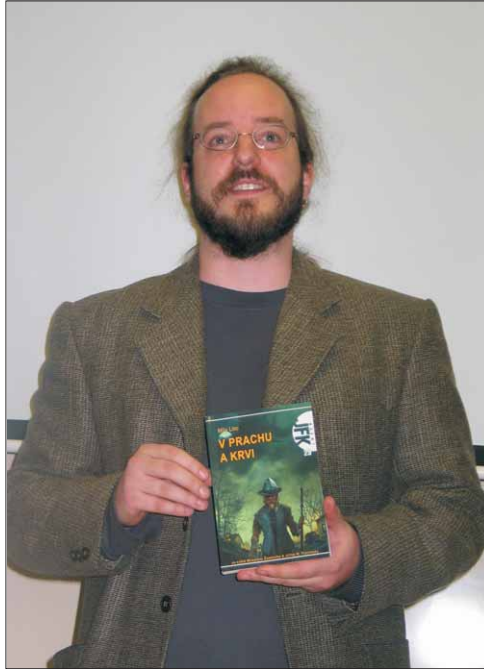
A blížila se půlnoc, takže jsem se nechal dovézt Drakem (štamgastem z – pro debaty již uzavřené – Hospůdky u hřbitova na samanodoupe.blogspot.cz) do svého bydlička na jihozápadním konci Prahy, abych sebral síly na sobotu.

Ty síly jsem sbíral až do poledne, kdy jsem dorazil před Modrou školu, kde už postávala redakce Sardenu. Hoši a dívky mě přemluvili k návštěvě blízké Stodoly, kde jsme chutě pokecali, bohatě pojedli a přiměřeně popili. Takže jsem na samotné konání dorazil až po jedné hodině odpoledne. Tentokrát jsem se uchytil až na třetí šatně. Když už jsem tam byl, nahlédl jsem do další tělocvičny, kde probíhala jakási ukázková lekce Craftconu.

Ve Stosedmičce na FutureConu bylo poněkud méně lidí, ale o to tu byl pro mě zajímavější pořad. Julie Nováková vyprávěla o fantastických exoplanetách. Fantastický je nejen počet všech nalezených planet u cizích sluncí (formálně potvrzených 2740), ale i to, že 350 kousků je ráže Země, a že byly dokonce

spektroskopicky rozpoznány charakteristiky jejich atmosféry! Kosmický dalekohled Kepler našel až 18 000 „událostí, které lze považovat za tranzity exoplanet“. Statisticky lze odvodit, že počet exoplanet v Galaxii je více než 100 miliard. A víc se dovíte třeba na <http://www.exoplanety.cz/>, (jako já, protože jsem na přednášku přišel opravdu pozdě). A možná se někdy dovíme, jsou-li tam záby taky.

Krátký přesun, a byl jsem znovu na literární linii Pevnost v místnosti 106. Hana Fruhwirtová z nakladatelství Zoner

Míla Linc s posledním JFK

Press zde uváděla křest sbírky povídek mladých českých autorů (z dorazivšího autorského zastoupení tedy spíše autorek). Sbíрка obsahuje deset nejlepších povídek ze soutěže Dračí řád, a tak se i jmenuje – s podtitulem „Času navzdory“. Svazek doplnilo pět nejlepších povídek ze soutěže O dračí oko a jedna z klávesnice profesionálky Karoliny Francové. Chvályhodná snaha nakladatelství k podpoře začínajících autorů, které nic tak nepotřebí jako „skutečná kniha“, nabízená ve „skutečných knihkupectvích“. A, v trendu doby, zároveň i jako e-book. Ale nemyslete si, že příliš ušetříte – to prostě nejde (poměr cen je 149/129 Kč). Kmotrou byla další profesionálka, Petra Neomillnerová, která se zdržela po své předcházející Nálevně literární inspirace. (Omlouvám se zpětně Petře – exoplanety mě zlákaly více, a inspirace mám sám na rozdávání –

spíš bych potřeboval radu, jak přikovat zadek k židli před počítačem.) Křtilo se šampaňským, nějaké zbylo i pro neautorky, takže nálada byla dobrá.

Začínající autorky odešly a nastoupit měli zkušení autoři, přímo velikáni. Původně měli být tři. Franta Novotný z konečné anotace vypadl, Jarek Mostecký nedorazil, takže utáhnout dvouhodinovou besedu nakonec zůstalo na jednom z nejzasloužilejších dinosaurů Josefu Pecinovském (* 1946). Dověděli jsme se, že vystudoval chemickou průmyslovku v Ostravě, pak pracoval v Syntézii v Semtíně, a když se jednou chystal jet na neděli domů, tak dostal od rodičů zprávu „až pojedíš domů, jeď do Štětí“. Kde bydlí dodnes. Pracoval tam jako mistr v učilišti, takže si kvůli tomu doplnil vzdělání o dva semestry pedagogiky. A protože ve firmě nebyl žádný mladší jinoch, který by mohl vyučovat „informatiku“, přidal si ještě dva semestry počítačových věd, takže mohl vést i počítačové kurzy. (A psát odborné radící knihy, jak zacházet s počítači.) Když se k tomu přidají čtyři semestry nedokončeného studia na VŠ, tak má 10 semestrů. „To už bych měl titul“, říká sebeironicky. Ale titul má, několik titulů: Například dva „slepené“ Mloky (1986, 1987), v poslední době obdržel cenu Aeronautilus jako „velmistr žán-

ru“ (2010), což predikuje „završené dílo“, že. Ale vloni uchvátil dalšího Aeronautila, a to za povídku Věrozvěst z Pompejí. To jsem si našel na webu, Pepa spíš mluvil o tom, co píše teď. Anebo co se chystá vydat. V současnosti má napsáno sedm nevydaných knih! Bylo jich nedávno dokonce devět, ale dvě v poslední době „udal“. (Když toto potkalo velmistra, pak si nemohu stěžovat, že mně někde visí jen dvě knížky...) Když se k tomu nemají nakladatelé, vydává si tento skvělý autor knížky sám. Po jednom výtisku. Někdy i prodá za výrobní náklady:

300 Kč za papír a tisk, 300 Kč za vazbu. Drobnou potěchou pro mistra, vlastně velmistra bylo, že jsem tyto poznámky drásal do zápisníčku, na němž byla fotečka z beatlesácké desky Abbey Road: Na motivy těch písniček napsal Josef Pecinovský celou sbírku (vyšlo v nakladatelství Svoboda 1991).

A bylo pět a nastal tradičně skvělý křest knihy z řady Agent JFK, tentokrát dílu s pořadovým číslem 29 a s názvem V prachu a krvi. V prachu, a málem i v krvi se však válel nikoli hrdina, ale autor Míla Linc, který poslal Kováře do třicetileté války. Mezi účastníky křtu přišli jako doprovod mylady i dva mušketýři, kteří předvedli, proč ta válka trvala zrovna tak dlouho, jak trvala: Vystřelili si během ní prý jen dvakrát, a celý proces nabití, zaujetí palebného postroje, výstřelu (v uzavřené místnosti pouze virtuálního) a odchodu

do zadní řady trval právě 15 let... Ale ne, hoši přeháněli, ve Stosedmínce to zvládli za pouhé tři minuty – i s odborným výkladem. Jenže pak Mílu srazil do dřívě zmiňovaného prachu padouch X-Hawk, se kterým si to ovšem vyřídil náš oblíbený J.F. Kovář. Padouch byl maskován neprůhlednou šermířskou drátěnou maskou (pakli to nebyla pomůcka včelařova), JFK byl maskován černými brýlemi, které však nezakryly postavu velkého herce J. W. Procházký. Měl velkou roli, takže je čel, což při skutečném souboji s padouchem by mohlo být kontraproduktivní. Naštěstí šlo o hru, scénář byl dán předem, takže JFK/JWP slavně zvítězil. Míla moc nehrál, zdálo se, že trpí skutečně. Nekrvácel jen náhodou, herci se ukázali být jako naturšiči. Skvěle. A tak jsem ani letos nepřišel o divadlo!

Následoval konečně samotný křest, tentokrát několika krumpějemí piva z lahve. Protože však bylo pivo čerstvě otevřeno a poněkud s ním bylo hýbáno, nakonec po chvíli nečekaně vypěnilo a pokřtilo – podlahu. Ukázalo se, proč mají mušketýři mohutný kapesník – jeden z vojáků s ním podlahu vytřel z nejhoršího, a nakonec do sucha vyleštil sebou. Praktická uniforma!

Místnost 106 pak byla poctěna návštěvou tří spisovatelek, kterých se čtvrtá ptala na to, jaký vliv má profese na psaní fan-

tastiky. Vilma Kadlečková jako knihovnice ve svých knížkách svou profesi moc nezužitovala. Ne ve psaní, ale pro psaní jiných: pracuje jako redaktorka nakladatelství Harlequin. Ale právě při téhle otázce si poprvé uvědomila, že by mohla zúročit znalosti, které získala během dvouletého studia zahradní architektury. Třeba nějaká povídka o šileném zahradním architektovi? (A vrahem by byl zahradník...)... Edita Dufková je jaderný fyzik na volné noze, přesto, když potřebovala popsat atomový výbuch ve vesmíru, poptala se jiných odborníků. A vznikla ko-

Vilma K. a Sanča F. o profesích a psaní

lem toho zajímavá diskuse téměř šilených vědců a určitý základ možné disertační práce. A pak z toho zužitovala čtyři řádky. Při psaní hard sci-fi jí pomáhá, že zná terminologii, a když neví, tak ví, koho se má zeptat... Sanča Fülle je profesí také knihovnice: Pracuje v Národní knihovně. Ale vystudovala sinologii, v rámci čehož absolvovala i roční stáž v Číně, kde jsou draci „velice populární“: Píší se o nich studie, výtvarníci je zobrazují malbami i řezbami. Takže Sanča píše podle reality, čínské reality... Zeptal jsem se i moderátorky Julči Novákové, která zatím ještě studuje biologii na Přírodovědecké fakultě UK. Výzkum plžů a jejich parazitárních onemocnění nezmínila, zato již poznala několik šilených biologů. Což se někdy může hodit – tedy k literárnímu zužitkování...

A bylo osm večer a byl jsem totálně zničen. Jak tělesně, tak i duševně. Odebral jsem se tedy do čajovny, opět za čajem a podvečerními zákusky. Zatímco včera jsem seděl ve vedlejší místnosti u stolu, teď jsem sebou plácнул na matrace na zemi. A bylo dobře, čaj plnil mé útroby, elektrické mlno baterii foťáčku, kolem uší plynuly rozhovory přítomných, občas připlul nabídnutý perník. Inhaloval jsem přátelskou atmosféru, nechal se prostupovat prostorem a sám se rozprostraňoval do všech ro-

Theodore Sturgeon: Snící drahokamy

Jen málokomu se podařilo dostat do science fiction hluboké emoce. Smutek, melancholie, bezdná samota lidských osudů a celý křehký svět citů jsou nám známy především z pera Raye Bradburyho, přičemž na druhého mistra – Theodore Sturgeona – se neprávem zapomíná. Ačkoli jeho kniha Snící drahokamy

vyšla přednedávnem v českém překladu již podruhé (poprvé to bylo 1994), stále se jí ani jejímu autorovi nepodařilo dostat se do hlubšího čtenářského podvědomí. A přitom je to věčná škoda, protože se jedná o dílo, které na dlouho zůstane zaseknuté uvnitř hlavy a ke kterému se v představách budete ještě dlouho vracet. Alespoň pokud patříte k těm, kdo si dokáží užít i zádušný a akceprostý příběh s lineární tendencí.

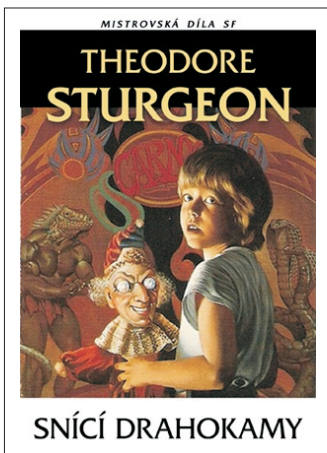
Protagonistou je malý sirotek, fyzicky i psychicky šikanovaný svými dobře situovanými pestouny. Jedinou jeho útěchou je Junky, paňáca, natahovací hračka v krabičce. On je i

tou jedinou věcí, kterou si s sebou malý Horty vezme, když nakonec uteče z domu a dá se k cirkusu. V bizarním světě plném liliputánů, zrůd a děsivých principálů se však začne ukazovat, že hračka není tak úplně obyčejnou hračkou a že za světem, jak ho známe, se toho skrývá ještě mnohem víc.

Ačkoli se kniha honosí označením „sci-fi“, vědeckofantastické fikce je v ní pomálu, respektive se zde nevyskytuje vůbec. Nositelem nadpřirozena jsou zde prazvláštní krystaly – inteligentní bytosti obývající naši planetu simultánně s lidmi, avšak odlišné tak, že si to ani neumíme představit. Svou přítomností přetvářejí okolní svět, a když začnou snít, jsou schopné vytvářet živé věci. Paradoxně pro většinu textu ani

nehrají úlohu a většinu čtenářského okouzlení obstarává magické prostředí kočovného lunaparku – lákavé, uchvacující, a přitom i krajně nebezpečné... Ve spojení s melancholicky laděnými dialogy obstarávají jmenovanou kombinace zážitek, na který se skutečně nezapomíná. Vždyť ani náš svět nemusí být ničím jiným než kolektivním snem bytostí z jiných vesmírů... **Jakub Guman**

*Laser-books, 2010, 192 str.
překlad Kateřina Přádová,
obálka Rowena Morrill*

hů Prvního „extra patra“, ohříván čajovou konvicí a naplňován energií, vanoucí Modrou školou. Po hodině jsem byl připraven absolvovat závěrečný hřebík PragoFFFestu. Já, i canonek. Ten byl včera celý rozžhavený, neb jsem jím i dokumentačně filmoval. Vyčerpal jsem všechny tři funkční baterie, co jsem měl s sebou. Tady zmíním, že con začíná už ve čtvrtek, kdy se rozjíždí, a končí až v neděli. Ale absolvovat celý bych ho nezvládl. Avšak po hodině v čajovně jsem byl připraven alespoň na závěrečnou dvouhodňku.

A bylo devět večer, v hlavním sále začínal Večer fantasmie, ale dost nás přišlo na vyprávění Františky Vrbenské o literárním hrdinovi a jeho vztazích, které oscilují mezi normou a extrémem. Františka nás zavedla do hypermarketu, který nabídl široký sortiment hrdinů. Od osamělého hrdiny a hrdiny typu Hombre, přes temného ke kolektivnímu... Zapsal jsem si rady, jak mají takoví hrdinové vypadat. Tak především se musí umět pohybovat. Ať už je hrdina na cestě, anebo prožívá svůj vývoj – to je taky druh pohybu. Hrdina by neměl být příliš „temný“, čtenář musí mít možnost ho přijmout a částečně se s ním ztotožnit. Musí být přitažlivý a mít jisté libido. Erotika má být jen příměsí, ingrediencí, která zpestruje život. Ženy v hrdinově příběhu (mluvíme o hrdinovi mužského rodu, přednáška nebyla o „hrdinkách“) bývají potvory. Příbuzní se objevují častěji, než by člověk myslel (a autorovi se chtělo), důležití jsou parťáci (Vinnetu pro Old Shatterhanda), ale nejdůležitější je padoušský nepřítel (Moriarty pro Sherlocka Holmese). Protivník je důležitější než parťák nebo milénka či prostředí. Musí být opravdu nenáviděný. Aby příběh nebyl fádni, musí obsahovat alespoň špetku psychologie. Bojové akce by měly být popsány choreograficky. A nakonec, jaký by měl být hrdina dobrodružného příběhu?

Musí to být hrdina!

A bylo jedenáct a měl jsem toho pro tentokrát dost. Ale krásně dost! Vyzvedl jsem si věci v druhé šatně, protože třetí už byla uzavřena. Jako obvykle jsem hledal ve svém batohu s mnoha kapsami, jestli tam mám svůj foťák, peněženku, švýcarský zavírací nůž a klíče. Našel jsem. Jako vždy.

A byla půlnoc, vyzvedl jsem Františku od povídání s jejími mimopražskými přáteli, a Drak nás rozvezl do našich domovů. Neděli jsem prospal. Už se zase někam těším. PragoFFFest odstartoval další skvělou sezonu.

Jan Kovanec

*Psáno v Praze ve dnech 10.
– 13. února 2012 pro Sar-
den a Interkom*

Julie Nováková, Honza Johnak Kotouč a Lenka Blanca Lukáčová

Horror is not dead!

Horor v českých zemích dlouho stagnoval, ba přímo paběrkoval. Vedle jediné superhvězdy, Stephena Kinga, se občas objevil nějaký osamocený titul, ale nikdy ne autor, který by podnítil větší zájem o žánr jako celek. Dean R. Koontz je prostě spotřební, snadno zapomenutelné zboží, horory Dana Simmonse pohřbily špatné překlady (a skutečnost, že je vnímán primárně jako autor science fiction), Clive Barker se přeorientoval na temné fantasy (včetně výborné, makabrézní série pro dětské čtenáře *Abarat*) a dokonce i Joe Hill (Kingův syn) bojoval s nepřítelnicí čtenářstva. Ovšem v posledních dvou letech se začalo blýskat na časy a *Knihy hrůzy*, vydaná těsně před Vánoci, je tím nejlepším dárkem fanouškům žánru minimálně za posledních pět let.

Dobře připravená znesvěcená půda

Je přitom třeba vyzdvihnout, že se ze strany plzeňského nakladatelství Laser-books nejedná o ojedinělý výstřel do tmy, ale o završení zhruba tříleté snahy resuscitovat zájem českého čtenáře o horor. V čele tohoto snažení je překladatel Milan Žáček (jméno si udělal na knihách Chiny Miévilla). Pod jeho taktovkou se hororová produkce Laseru rozdělila do několika knižních řad. Klasická díla hororu nabídla nové překlady několika slavných povídek H. P. Lovecrafta, Moderní díla hororu připomenula slavný *Cabal* Cliva Barkera a především uvedla do Čech Jacka Ketchuma (letos bychom měli dostat další jeho brutální pohled na divoštství civilizovaného moderního člověka, k máni je zatím titul *Po sezóně*). Především jsou zde nezařazené knihy edice Noir, kde v poslední době vyšly reedice zásadních hororů Dana Simmonse (*Hladové hry*, *Děti noci*, *Temné léto*) a právě antologie *Knihy hrůzy*. Jinými slovy: po řadě připomínek starších i mladších klasiků a opatrného zkoušení hranic čtenářského vkusu přichází frontální útok představující moderní horor skutečně široce. Těžit z toho může i domácí horor, který má momentálně jen jednoho specializovaného autora (i když i zde se na sklonku letos zabýskalo – vyšla antologie duchařských povídek Antonína K. K. Kudláče *Cáry rubáše*).

Čtrnáct hlasů hrůzy

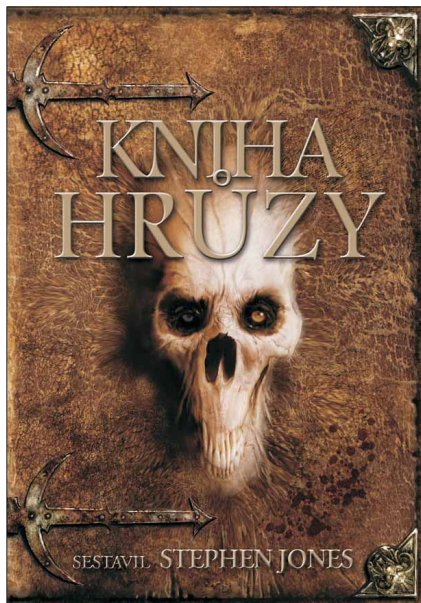
Knihy hrůzy obsahuje čtrnáct povídek. A ještě jednou je třeba smeknout před Žáčkem, který knihu průběžně překládal celý rok, takže se mu podařilo vystihnout stylové odlišnosti jednotlivých autorů a kniha je skutečně čtrnáctihlasou symfonií. O kvalitě knihy přitom svědčí, že zahřívací příspěvek Stephena Kinga (*Zelený bůžek bolesti*) je v jejím rámci jen průměrem, přestože je to typická kingovina: skvělá práce se čtenářem, zdánlivě banální situace využita jako zdroj zla a perfektně na-

psané postavy, které přitahují naši pozornost i ve své nesymptičnosti. Opravdové pecky však teprve přijdou. Velkou nadějí světového hororu je například Švéd John Ajvide Lindqvist, který opakovaně prohlašuje, že horor je třeba brát vážně (jinými slovy, že se má zabývat seriózními tématy a z nich vyvěrajícími strachy). A tak je jeho duchařská historika *Hudba Bengta Karlssona, vraha* hodně znepokojivou sondou do života muže, který právě ztratil manželku a nyní mu hrozí, že přijde o syna. Pokud chcete duchařinu krvavější, potěší vás brilantní *Zubatí duchové* Petera Crowthera nebo starou dobrou Anglii prodchnuté *Nic složitého* Reggieho Olivera (jediný případ, kdy se příběh neodehrává v současnosti).

Duchařské motivy vůbec v knize vládnou, jako by skončila doba spektakulárních monster (dostaneme jen něco málo lidských zrůd, třeba v hříčce na závěr Richarda Christiana Mathesona, příznačně nazvané *Poslední slova*, případně blíže neurčených entit jako v *Troud, očílka a křemen* od Caitlín R. Kiernanové) a autoři se snažili pochytit cosi éterického, nekonkrétního, co však právě svou neuchopitelností vyjadřuje současnou ztrátu jistot. Hledání pevných bodů ostatně nabízí i falknerovský výlet do krajiny dětství *Kořeny a vůbec* Briana Hodgeho (pokud by tedy u Faulknera vystupovala mocná bytost schopná navracet mrtvé k životu). Do moderního světa bez jakýchkoliv jistot ale spadá i malý klenot Martina Marshalla Smithe *Něco smutného a temného*. Tahle kratičká povídka dokazuje, že děs může vzbuzovat i setkání... inu se smutkem a ztrátou; bez jakýchkoliv lekaček nebo násilí. Ostatně umění dobře napsaného příběhu, který vyděsí vlastně jakoby mimochodem, ovládá více autorů – a autorek. *Nedaleko Zenno* Elizabeth Handové se ze začátku tváří, že bude jakousi hororovou Narnií. Jenže pravděpodobně pedofilní autor dětských fantasy ani jeho imaginární svět nakonec v příběhu odhalování minulosti zemřelé manželky nehrají žádnou roli. Místo toho dostaneme skvěle napsanou postavu muže, který prostě musí pochopit poslední aspekt života své zesnulé ženy, a jeden nevysvětlitelný úkaz.

Prostě dobře napsaný příběh

Literární ambice nezapře ani *Alice pod igelitem* Roberta Shearmana (bizarní vyjádření autorovy nenávisti k hluchým sousedům) nebo Dennis Etchison se svým *Řekni, že tě ještě uvidím*. Ovšem ne vždy jsou ambice k dobru věci. Motiv hry, kdy se hrdinové aranžují do pozůstatků autonehod, je nejen morbidní, ale i souzní s určitými dětskými vzpomínkami, které má každý z nás. Stejně tak je výborné postupné obohacování mo-

Za vším měkkým hledej ženu

„Co se, sakra, stalo s hororovým žánrem?“ ptá se v úvodu antologie editor Stephen Jones a dále vyjadřuje nespokojenost s tím, že horor se proměnil v paranormální (mnohdy erotické) romance, v městskou fantasy a kdejaký, ve své svébytnosti jistě zajímavý a mnohdy kvalitní, ale horor rozhodně nenahrazující „brak“. Pak se zaváže vrátit hororu jeho úděsnost – a následnou práci ten slib bohužel začasťe popře!

Abychom si rozuměli: tato recenze si neklade za úkol nestranně posoudit kvalitu povídek jako takovou, v tom případě by byla mnohem smířlivější. Ne, tento text je zhodnocením toho, nakolik právem se vybrané příspěvky ocitly ve sborníku nazvaném *Kniha hrůzy*, a jak moc dostal editor svému slibu „povídek, které prozkoumávají mnoho úděsných aspektů žánru, jemuž rádi říkáme ‚horor‘“.

Možná to vyzní šovinisticky, ale přesně ohraničenou skupinu, která nechtěla či nedokázala pochopit zadání, tvoří ženy. Ani jedna z autorek nepřispěla ničím, co by vám postavilo byt jen jediný vlas či chloupek v zátylku. Ne tak něco jiného – *Rakvářova dcera* Angely Slatterové by byla ozdobou jak sborníku erotického, tak již zmíněné městské fantasy, ale tady je prostě krokem stranou. Elizabeth Handová se *Nedaleko Zennoru* zastavila na prahu hrůz z jiných světů a bůhvíproč se nevydala kupředu, a zbylé dvě dámy jsou na tom ještě hůř. Caitlín R. Kiernanová nepochopila, že nejen ďábel, ale i hrůza se skrývá v detailech a že komentovanou projížďkou peklem nikoho nevyděsí, a *Muž v příkopu* Lisy Tuttleové by byl prostě špatný v každé sbírce a v každé době. Třicet let, které uplynuly mezi jeho začátkem a dokončením, je na něm znát tím nejhorším způsobem – chmurná a celkově solidní anekdota je roztržena vpůli a vycpána vnitřnostmi z nějakého jiného příběhu...

Muži se mohou pochlubit mnohem slušnějším skóre, ale také ne všichni. Michael Marshall Smith asi nikdy neslyšel vtip o tom, jak rodiče přistihnou svého nedospělého syna v latexovém obleku, an se švihá důtkami po zádech, a při následné poradě usoudí, že seřezat jej asi nemá smysl; protože jinak by vpravdě strašidelné cosi nenabídl hrdinovi, který právě po tom touží. Hrůza ze smutku není totéž, co smutek z hrůzy. *Poslední slova* Richarda Christiana Mathesona (syna TOHO Mathesona) jsou více než co jiného hororový fejeton, a v podobném duchu,

tivu předstírané smrti... Jenže pak přijde konec, který je brutálně náhlý. Pointa se však nekoná, zůstává pouze pocit oklamání (podobně na konci selže do té doby silně znepokojivá Lisa Tuttleová a její *Muž v příkopu*). To si pak raději spravte chuť s bizarní *Rakvářovou dcerou* Angely Slatterové, v níž se setkává viktoriánská atmosféra s morbidně pojatým new weirdem. Ještě lepší než prostředí je však hrdinka, která fascinuje svou temnotou – v podstatě je monstrem, ovšem veskrze lidským a plně pochopitelným.

➔ A zbyvá nám poslední příspěvek. Veterán Ramsey Campbell říká, že je *Všechno špatně*. Příběh jednoho nespolečenského filmového fanouška by se neztratil ve scénářích k filmům Davida Cronenberga nebo ve sbírkách Stephena Kinga z osm-

byť s regulérnějším příběhem, se nese i *Řekni mi, že tě ještě uvidím* Dennise Etchisona. A dysfunkční manželství je sice děsivé v reálném životě, ale papír snese i potřebuje trochu víc, než je (bezpohlavní?) orgasmus Shearmanovy *Alice pod igelitou*...

Reggie Oliver nazval svůj příspěvek *Nic složitého* a právě jím nám otevírá goticky širokou cestu do hájemství čiré hrůzy, ale kdyby se více držel názvu a méně spoléhal na čtenářovu inteligenci, udělal by lépe – vedle Sherlocka Holmese nám nebylo trapné cítit se nedůvtipně, ale vedle desetiletého kluka se už člověk trochu stydí... Ještě trochu groteskní morbidity od Ramseyho Campbella, k jejímž docenění jsou jediné dobré přehřle nejrůznějších televizních „vědomostních“ soutěží, a pak už je tu třetí místo a bronzová medaile pro Stephena Kinga. Jistě, autorské kvality i titul krále hororu mu nikdo neupírá, ale bohužel už pěknou řádku let má výrazně lepší literární styl než fantazii...

Druhý post na stupních vítězů patří Brianu Hodgeovi a jeho povídce *Kořeny a vůbec*, protože v mnoha z nás zůstává i po letech krajina dětství, ale jen někteří zůstanou v ní. A nejvýše – trárará – se tísni dva autoři, Peter Crowther a Jon Ajvide Lindqvist. Oba napsali přesně to, co od *Knihy hrůzy* očekáváme: neředěný děs a beznaděj, který nekončí příjezdem policie, ale naopak s ním začíná (to v prvním případě), a kde nejnespolehlivějším a nejzrádnějším prvkem nejsou věci z jiného světa, ale my sami, respektive hlavní hrdina druhého díla. *Zubatí duchové* a *Hudba Bengta Karlssona, vraha* jsou příběhy, na které budete ještě dlouho vzpomínat v tom nejlepšího špatném slova smyslu.

Byvše varováni, budete pravděpodobně příjemně překvapeni kvalitou všech textů a, upřímně řečeno, část odsudků v tomto textu není tak úplně fér. Jenže fér není ani název a úvod antologie, které slibují to, co vám dají jen zčásti, a tak stále zůstává pravdou, co prohlásil už ne jeden spisovatel: To, co bych si opravdu ze srdce rád přečetl, si musím napsat sám.

Filip Gotfrid

Ed. Stephen Jones: Kniha hrůzy, Laser-books, Plzeň 2012, překlad Milan Žáček, obálka Les Edwards, 360 str. 359 Kč

desátých let. Opět přitom platí, že dobrý horor nepotřebuje šokovat. Campbellovi stačí skvěle napsaná postava, která se chová v rámci svého charakteru naprosto logicky, aby v poslední chvíli zjistila, že ji bezchybná logika přivedla do děsivé pasti. V podstatě jediné, co u *Knihy hrůzy* zamrzí, je, že se v ní neobjevily povídky Clive Barkera či Joe Hilla. Jenže důležité je, že pouze „zamrzí“, působivost a dopad to nijak neovlivní a vůbec bych se nezlobil, kdyby se některá zde obsažená jména objevila v následujících letech na českých pultech znovu – a klidně i samostatně.

Boris Hokr / Knižžrout

Ed. Stephen Jones: Kniha hrůzy, Laser-books, Plzeň 2012, překlad Milan Žáček, obálka Les Edwards, 360 str. 359 Kč

Cynická vyšetřovatelka je zpět v plné formě!

Andrea Cortová, českým čtenářům známá z románu *Vyslanci mrtvých*, se vrací v neméně zajímavé vesmírné detektivce *Třetí dráp boží*. Na podezřívavou sarkastickou vyšetřovatelku s temnou minulostí tentokrát zpočátku nečeká nový případ, nýbrž přátelské pozvání na planetu Xana, která je sídlem rodu Bettelhinů, jejichž korporace vyrábějí zbraně pro všechny světy schopné zaplatit. Jak už je ale Andreiným nepříjemným zvykem, absence kriminálního případu nevydrží dlouho... Nevydrží dokonce ani pár hodin; už krátce po přeletu na orbitální stanici Xany se dvojice Bokajců pokusí spáchat na Andreu atentát za pomoci prastaré zbraně zvané Dráp boží. Celý incident je ještě zkomplikován přítomností dalšího Bokajce na palubě luxusního vesmírného výtahu Bettelhinů; tento se však nepokouší Andreu zabít, naopak – což jí šokuje daleko více – se snaží se s ní spřátelit. A zdá se, že podobné úmysly mají i sourozenci Jason a Jelaine Bettelhinovi, zatímco jejich starší bratr Philip je celou situací zaskočen podobně jako Andrea.

Velmi přátelsky se bez ohledu na okolnosti projevuje i služebnictvo na palubě výtahu. Třešničkou na dortu je pak přilet magnátka v oboru stavby vesmírných stanic a dlouholeté rivalky Bettelhinových, Dejah Shapirové, která byla stejně jako Andrea pozvána otcem všech tří Bettelhinů na palubu a která také nemá nejmenší tušení, proč je Hans Bettelhine všechny sezval. Andrea i její společníci, ochránci, přátelé a milenci v podobně linkerského páru Oscina a Skye Porrinyardových tuší něco nekalého. A jak již to v Andreině životě chodí, ukáže se, že měli pravdu. Náhlá zastávka a smrt jednoho z pasažérů, prokazatelně způsobená Drápem božím, je o to horší, že na palubě se nejspíš nachází ještě další exemplář strašlivé zbraně...

Adam-Troy Castro rozehrává ve *Třetím drápu božím* klasickou hru skupiny lidí v uzavřeném prostoru, z nichž jeden nepochybně musí být vrah – ale který? A udeří znovu? Mnohahodinová izolace v zastaveném výtahu poskytuje Andree prostor pro vyšetřování, ale také pachatelů možnost za sebou zahladit stopy a případně se připravit na další útok. Hned několikrát budou *Třetím drápem božím* potěšeni čtenáři Agathy Christie, neboť Castro částečně využívá hned několik konceptů proslavených díky královně detektivek, ale převádí je do říše science fiction a příjemně je inovuje. Při druhém čtení románu má čtenář jako ve správné detektivce pocit, že všechna vodítka měl celou dobu přímo před nosem, jedno po druhém předkládané autorem, jen si je napoprvé nedokázal hned spo-

jit. Nic není opomenuto nebo vynecháno, což Castrovi sluší ke cti a čtenáři k o to lepšímu zážitku.

Bohužel už méně mne potěšily SF rekvizity, které daleko více než ve *Vyslancích mrtvých* spadají do sféry space opery na hranici uvěřitelnosti nebo za ní. Na druhou stranu, po příběhové stránce fungovaly, a to je ze čtenářského hlediska zpravidla důležitější než to, že by na popsaném principu nefungovaly v realu. Ve srovnání s *Vyslanci mrtvých* mi *Třetí dráp boží* přišel mírně překombinovanější a s trochu nataženým závěrem, který také sice ve všech aspektech funguje, ale dosti balancuje na hraně jednoho klíše. Balancuje nicméně dovedně a nikde přímo do louže klíše nespadne, což je při riskantnosti použitého prvku od autora umění. Naopak velkým pozitivem je, že se dozvíme odpovědi na otázky vyvstávající při čtení prvního dílu, která si sama Andrea tehdy nepoložila a které tak působily jako nedomyšlené ze strany autora – a ve skutečnosti měly velmi pádný důvod.

Opět se setkáme i se Zdrojem a Neviděnými démony, kteří v Andreiných příbězích nesmějí chybět, a Castro nás prostřednictvím obou zneprátených UI stran namlsá na další díl série o Andree Cortové. Tentokrát podle všeho půjde o hodně – o životy milionů, záchranu či zánik celé jedné civilizace... a prsty ve výsledku budou

mít jak Andrea, tak zřejmě i Bettelhinové. Nejspíše se tedy máme na co těšit! Dosavadní recenze třetího dílu, *War of The Marionettes*, vyšel tiskem dosud jen německy, na anglické knižní vydání se stále ještě čeká a v angličtině zatím existuje pouze audiokniha. Ačkoli ke *Třetímu drápu božím* mám několik výše popsaných výhrad, považuji je ve srovnání s celkovým příběhem spíše za drobnosti a knihu pokládám za velmi podařenou SF detektivku se skvělou atmosférou a propracovanými postavami, která pro každého fanouška fantastiky i detektivních románů rozhodně stojí za přečtení.

Julie Nováková/XB1 (web)

Adam-Troy Castro: Třetí dráp boží, Argo, Praha 2012, vázaná, překlad Aleš Drobek, obálka Chris McGrath, 296 stran, 348 Kč

Akademie SFFH

rezervujte si odpoledne 18. května od 15.00. Zveme vás na Svět knihy, Výstaviště Praha.

V těchto dnech přicházejí první výsledky prvního kola Akademie, v příštím Interkomu bude seznam nominovaných děl a osobností.

JJ+ZR

Jonathan Strahan: Nejlepší science fiction a fantasy 2011

Dobrá antologie by neměla fungovat jen teď a tady, ale její povědní hodnota a kvalita textů by se neměla změnit za deset, za dvacet, nebo třeba i za padesát let. Vlastně nikdy. Podobných knih u nás vychází jako šafránu, a tak i kdyby byl rozsah ročenky Jonathana Strahana poloviční, šlo by i přesto o záslužný vydavatelský čin. Naštěstí se nám tentokrát nabízí pořádný nášup o rozsahu skoro šesti set stran. A protože jde většinou o povídky krátké, podařilo se jich do výběru natěsnat třicet jedna. Jejich žánrové rozdělení vychází ve prospěch science fiction, ale příznivci fantasy nemusí truchlit, jejich povídky na druhou stranu patří mezi nejdelší. Proti pestrému výběru autorů lze sotva co namítnout, vede od starých harcovníků Neila Gaimana a Bruce Sterlinga až k nadějným talentům, jako jsou Eugenie Lily Yuová či cenami ověřený Ken Liu, od každého víc než jen trochu.

Mezi zástupci fantasy chybí jakékoli příběhy s klasickými prvky – magie, draci, chraabrí bojovníci, to v knize nehledejte. Ale to vůbec nevadí. *Malá cena za ptačí píseň* K. J. Parkerové a *Muž, který přemostil mlhu* Kij Johnsové spolu mohou rozhodně soupeřit o pomyslný zlatý stupínek mezi všemi zařazenými texty. Najdeme i několik dospěláckých pohádek. Varianta na *Křesadlo* od Margo Lanagové je sice poněkud přitažená za vlasy, ale *Relikvie* od Jeffreyho Forda, ve které vystupuje kněz, který není tak úplně knězem, noha svěťce, která možná není vůbec světicí, a mluvící ryba, která měla být dávno po smrti, pobaví variacemi na sílu pravdy a lži. Několik autorů zabrousilo i na mlžná hororová blata, ale ani duchařina Nalo Hopkinsonové, ani *Veledílo malíře mrtvol* M. Rickertové, kterému ubere páru zmatený závěr, neaspirují na vykreslení správné strašidelné atmosféry.

Ve výběru vědecké fantastiky si maximum plusových bodů vysloužily dva steampunkové příběhy, *Paronika* od Dylana Horrockse a *Poslední jízda nádhery* od Libby Brayové. Svižně a lehce psány, přitom v sobě mají schované mnohem hlubší problémy, než se na první pohled zdá, a tento přesah je posouvá do vyšší kategorie. Několikrát přijde na řadu umělá inteligence, případně modifikovaná živá bytost, např. Peter Watts se pustil do těžkého tématu, kterým je vytvoření obdoby etického myšlení u inteligentních válečných strojů. Povídka Roberta Reeda *Žena odchází z pokoje* ukazuje mistrovství, jak na malé ploše obsáhnout staletí vývoje lidského rodu. Hodně zajímavý záběr mají povídky, které se týkají cest do vesmíru nebo setkání s mimozemšťany. *Hloubení* od Iana McDonalda je exemplárním příkladem, jak pěkný, realistický příběh zaškrtnit nekoreherentní, nelogickou poslední větou. Vůbec se zdá, že spousta autorů přijde s do detailů vymyšleným prostředím, ve

kterém řeší nějaký zajímavý problém, aby vyznění pokrivila nemulým závěrem.

A co je největší propadák? Nešťastný Bruce Sterling. Kdo by čekal, že obsahem jeho povídky *Počátek paranormální známosti* bude jen nanicovitá předtucha o nalezení nového milence na futuristickém kongresu? Hannu Rajaniemi zabalil svůj příběh do orgií technologických a fyzikálních termínů. Bohužel, pokud není čtenář náležitě vzdělán, výsledkem je pouze omámení záplavou slov. Většina textu totiž vypadá takto: „Jeden z jeho statitů se rozzářil zbytkovým teplem, jak se zničehonic přeskupil v hrdlo rozlehlého lineárního zpoždovače.“ *Slapové síly* Caitlín R. Kiernanové jsou usazenou romancí dvou lesbiček a mají nakročeno do té části výběru povídek, u kterých převládá pocit, jestli nebyly zařazeny jen proto, že mají aktuální „cool“ téma – homosexualita, staří Egypťané, upíři a rozjívění američtí středoškolaři. Ovšem v takovémto sborníku má jejich zařazení svůj význam.

I proto kniha do písmene naplňuje smysl antologií: podává široký přehled a nedrží se jen osvědčených jmen, představuje i nové autory. Lze v ní sledovat různé přístupy a styly, stejně tak široký záběr námětů, které spadají do fantastické literatury, a také trendy. Na druhou stranu nelze nevidět, že u některých povídek by příběh fungoval i bez science fiction nebo fantasy prvků, že jsou spíš jen omáčkou, ve které plave pořádný steak. U českého vydavatele Laser-books je třeba ocenit, že k pečlivému výběru editora přistoupil neméně pečlivě i on. Překlady jsou bez připomínek, redaktorská práce na jedničku a i obálka je příjemně graficky zvládnutá. Obrovská inspirační studna pro každého, kdo se chce orientovat v současném světě anglo-americké fantastické literatury.

Michaela Buriánková/XB1 (web)

Jonathan Strahan sest. Nejlepší science fiction a fantasy: 2011, brožovaná, překlad kolektiv, obálka Maciej Garbacz, 576 stran, 459 Kč

CON4PAS®

con4PAS, s.r.o. sponzor Akademie SFFH se zaměřuje na kompletní podporu B2B procesů realizovaných na bázi produktů společnosti SAP AG. Zajišťuje dodávky řešení na klíč pro koncové zákazníky i v rámci budouvky dalším partnerským společnostem SAP.

Historik na rekonvalescenci a další nadčasové postavy

Ned Henry má těžký život. Poslední dobou je prakticky denně vyslán do minulosti, obráží tam dobročinné bazary, nakupuje utěrky a probírá se troskami vybombardované katedrály – a to vše jen proto, aby zjistil, kam se poděl biskupův pařížek. Ale i při tak zdánlivě banální činnosti může historik omylem vyvolat poruchy časoprostoru a v důsledku možná i nechat Němce vyhrát druhou světovou válku... Po vřele přijaté *Knize posledního soudu* k nám americká spisovatelka Connie Willisová zavítala s druhým svazkem volné série *Oxford Time Travel*, románem *...o psu nemluvě*. A kdo si myslí, že subžánr časovek je už dávno vyčerpaný a nelze v nich už napsat nic nového, měl by si knihu okamžitě zapsat na seznam povinné četby – Willisová v ní totiž dokazuje, že zdaleka ne všechno už tu bylo a i časovka může být velice zábavná a originální.

S vypravěčem, historikem Nedem Henrym, se setkáváme v okamžiku, kdy v troskách vybombardované coventryjské katedrály pátá po biskupově pařízku nutněm ke slavnostnímu vysvěcení nově rekonstruované katedrály v 21. století. Po více než deseti shozech do minulosti a zpět je vyčerpaný, nevyspalý a velmi sentimentální – zkrátka typická shozová nemoc se vším všudy, včetně narušeného sluchu, omezené schopnosti logického uvažování a dezorientace. Takový člověk si pak snadno může plést čochku a vánočku, začít zaniceně citovat Tennysonovy básně nebo si uprostřed trosek katedrály vylévat srdce nejlepšímu příteli: „Vznešený pse, tys chlupatým zrcadlem, v němž vidíme odraz svého lepšího já, člověka, jakým by mohl být, nezkaženého válkou a pachtěním, nezkaleného...“ Ale když není právě k dispozici nikdo jiný, je Henry v rámci rekonvalescence (a schovávání se před lady Schrapnelovou požadující nalezení biskupova pařízku) vyslán na konec devatenáctého století vyřešit problém kočky, o níž není tak docela jasné, zda je živá nebo mrtvá; problém, který by mohl vyvolat celou kaskádu změn v historii, například změnit výsledek druhé světové války. Viktoriánská doba stále ještě velmi zmateného a unaveného historika zavádí na výpravu po Temži, na záchranu pološilného profesora, hon na kočku, dýchánky se slečnami jako z dobových románů i první dobročinné bazary vůbec... o tajemně se vynořujícím biskupově pařízku nemluvě.

Už dlouho jsem se u žádné knihy tak příjemně ne bavila jako u *...o psu nemluvě*. Willisová napsala román, který se zpočátku tváří jako lehce humoristická časovka a plynule přejde

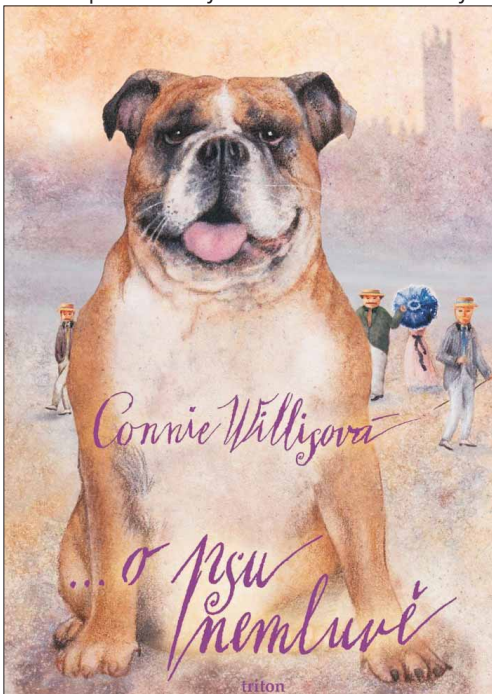
do vážnější roviny a trochu do detektivky, aniž by čtenáři přišla změna jakkoli rušivá. Humor ale úplně nechýbí v žádné části a mnohokrát jsem se při čtení nahlas rozesmála. *...o psu nemluvě* rozhodně není humoristický román – je to ale román nesmírně zábavný. Především ze začátku Willisová hodně pracuje s tím, že čtenář tuší blížící se pointu, zatímco dezorientovaný hrdina ne, a v průběhu knihy také trousí vtípné a chytré narážky na známá díla dobová i pozdější. Knihu si obzvláště užijí ti, kteří četli *Tři muže ve člunu* Jeroma Klapky Jeroma a případně ještě detektivky Dorothy Sayersové a Agathy Christie. Odkazy na literární díla jsou ale spíše bonusem, třešničkou na dortu; i bez znalosti zmíněných autorů vám v *...o psu nemluvě* roz-

hodně nic neuteče. Velmi se mi líbilo, jak byla vykreslena samotná katedra cestování v čase. Zatímco ve většině časovek sledujeme hrdiny v bílých pláštích, kteří ze sebe na potkání chrlí čísla a obratem vyřeší každý problém, Willisové se povedlo popsat akademické prostředí tak, jak ho člověk důvěrně zná: Nikdo pořádně netuší, s čím má tu čest, ale když s tím zkusí něco provést, třeba zjistit víc... Máme hezké hypotézy, ale co s nimi, když chybějí data? A zatímco počítačově zdatný člen týmu nadšeně ukazuje výsledky své nové simulace, snažíme se tvářit chytře a přitom zjistit, o čem to proboha mluví a co to všechno znamená. Takové zobrazení cestování časem na mne působilo jako velice osvěžující! O větší realističnosti nemluvě.

Chcete-li si přecíst něco oddechového a zároveň chytrého a pracovaného, *...o psu nemluvě* je správná volba. Jen škoda, že se člověk dostane ke konci tak rychle. Román, ač téměř pětisetstránkový, utekl jako voda, jako Temže plynoucí lадně ke svému ústí a procházející krajinami bukolického i industriálního rázu, přinesl pobavení i téměř detektivní napětí, sympatické hrdiny lidské i zvířecí, obrazy venkovské idylly i válečného zmaru a zkázy. *...o psu nemluvě* je jednoduše precizně vybroušený drahokam s mnoha fasetami, z nichž každá nám ukazuje úplně jinou tvář klenoty, třpytící se tolika způsoby jako hladina řeky za slunného letního odpoledne... Tak počkat, jakým způsobem se to vyjadřují? Musí ze mne mluvit shozová nemoc! Potřebuji okamžitě pořádný spánek, nebo snad ještě začnu citovat Tennysona. Sladké sny plné koček, psů a viktoriánské idylly, milí čtenáři.

Julie Nováková/XB1 (web)

Connie Willisová: *...o psu nemluvě*, Triton, 2012, vázaná, překlad Robert Tschorn, obálka Markéta Vydrová, 504 stran, 400 Kč

Dva Václavové, dva presidenti, dva mutrzóni (zamyšlení nejen nad knihou Muž jako evoluční inovace)

Oba Václavové (Havel i Klaus) byli přes své rozdílnosti jeden druhému podobní. A oba vynikající. Někdy pro „národ“ až nepochopitelně.

Velice zvláštní muži. Uvědomil jsem si to, když jsem se dočetl v knížce Stanislava Komárka Muž jako evoluční inovace

ke kapitole nazvané podivným slovem „Mutrzóni“. Slovem, vyrobeným autorem v nejlepších tradicích obrozenecké nové češtiny, tedy z němčiny. Asi tak, jako vznikly „Vánoce“ z „Weihnachten“ a „Vimperk“ z německého „Winter Berg“. Což je krásně vidět, když tam nahoře (tedy doslova „na hoře“) sněží a dole přší a zámek, který je „na hoře“, je bílý a dole je plískanice.

Slovo „mutrzóni“ odvodil autor od názvu knihy Volkera Elise Pilgrima „Die Muttersöhne“ (1986), které se v české a rakouské němčině čte v jednotném čísle jako „mutrzón“. Odmítá pro tyto osoby slovo „mamánáč“. Ovšem já bych měl lepší slovo: „mamánek“. Kdo je to vlastně „mutrzón“, případně „mamánek“? Muž, nadměrně napojený a duševně souznící se svojí matkou.

Cituji (ze shora uvedené knihy, kterou vřele doporučuji čtenářům k zakoupení):

„... i v důsledku nadměrné identifikace s matkou, na níž jsou citově závislí (a která je často celý život provází a opečovává), dochází ke kombinaci maskulinního i femininního stylu myšlení i jednání, takže jsou značně nadprůměrně schopni se vcítit do každého příchozího a podle toho s ním jednat, což je vlastnost u politiků a umělců nepochybně zcela nepostradatelná (vztahy mutrzónů k ženám jsou naproti tomu dosti komplikované a drsné, byť často velmi intenzivní)..“

Podíváme-li se na oba Václavy, byli od mládí, jak oba přiznali veřejně, pod silným až dominantním vlivem svých matek. Havlova matka Božena po nástupu komunistů odmítala uznat tuto skutečnost a vychovávala syna Václava, prvorozeného, v nejlepších tradicích „lepší společnosti“. Bez ohledu na to, čím musel být a čím se živil. Byl od mládí vychováván k „velkým činům“. Podobně tomu bylo u matky Václava Klause, který nikdy ani nepředstíral, že by vykonal něco, s čím by jeho matka zásadně nesouhlasila. A také byl matkou vychováván jako premiant a budoucí leader.

Jak píše Pilgrim: *Životní strategie mutrzónů je jaksi vypjatá a na hraně, buď už v dětství bídne zahynout či živořit někde na okraji, nebo zazářit a stát se centrálními a adorovanými osobami.*“

Dále Pilgrim vyzdvihuje u těchto osob masochistní sebenávist k jinak vyprázdněnému já (které nezná jiné skutečné radosti a potěšení) tu spojenou se smutkem a hypochondrií, tu s nezřízenou chtivostí po moci a destrukci. „*Není toto ovšem typické pro celou pozdní euroamerickou civilizaci?*“ ptá se Ko-

márek. Je zde mimo velkou touhu vyniknout i určitá destruktivita, ať už obrácená proti sobě samému nebo proti jiným, jistá duševní okoralost, která se ale jen zřídka projevuje v přímém, takřkajíc brachiálním násilí.

Život a kariéra našich Václavů je ukázkou mužů žijících na jedné straně nebezpečně až hazardérsky, na druhé straně podléhající v osobním životě ženám. Podíváme-li se i na životní partnerky obou, je to zřetelně vidět. Zároveň jsou však – jak svoji duševní potencií, tak výchovou – k výkonu matkami a svými životními družkami vedeni k dosažení postavení „prvního mezi rovnými“.

Pilgrim ve své knize „Die Muttersöhne“ přiznává dotčným osobám „*geniální intuici jdoucí neomylně přesně k cíli a vyhmátávající podstatné, schopnost trefit a ranit neočekávaně a na neobvyklém místě, originálně upozornit na to, kolem čeho ostatní po léta mlčky chodili, atd.*“

Není to přesný popis obou Václavů? Jen si vzpomeňme na Havlovu intelektuální „Moc bezmocných“, která intelektuálně rozbourala jak normalizační bezčasí, ale i, což se dodnes tají, západní kavárenské levičáctví. Anebo Klausovo rázné a rychlé rozbourání nebezpečného Občanského fóra, pokusu hledat „třetí cestu“, a jeho rázné zavedení klasické demokracie. Včetně politických stran a „kapitalismu“.

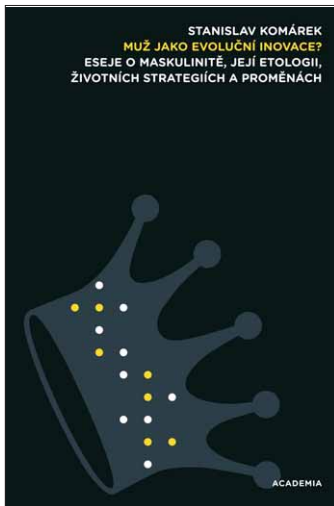
Havlova „blbá nálada“ je pak typickým příkladem neočekávané podpásovky vůči soupeři, stejně tak jako Klausova „opoziční smlouva“, v okamžiku, kdy si druhá strana myslí, že „vyhrála“.

Velcí muži dělají velké věci. Velké činy kladné i velké činy záporné. Někdy je obtížné rozeznat, co je co. Jako příklad geniální intuice a schopnosti vyhmátnout vše podstatné vidíme jak u Klausovy – v Evropě zpočátku osamělé – kritiky eura a environmentalismu, která se ukázala jako pravdivá, a je dnes pro Evropu intelektuální výzvou. Tak Havlova schopnost předstírat a podpořit cokoli, například ve vztahu k západu a USA, jen aby dosáhl zapojení ČR do Unie a NATO. Což bylo jeho velkým cílem.

Největším duševním výkonem stárnoucího Havla a zároveň podrazem na intelektuální skupinu „pravdy a lásky“ je pak jeho hra „Odcházení“. A když ji všichni ti podržtaškové a dozadkuvlezisté na divadelní scéně prznili, natočil sám film. Ten ukazuje v neuvěřitelném panoptiku jádro obnažených figur, směšných kašparů a křiváků. Které měl kole sebe, včetně své poslední rodiny, kterou vůbec nešetřil, ale i novinářských šmoků (ty to musí bolet!) hlásajících a zároveň prznících a překrucujících Havlova „Pravdu a Lásku“. Až po své duševně vyprázdněné „intelektuálské“ pozdní milenky.

Václav Vlk st.

(redakčně zkráceno)

Pan H. G. Wells pod drobnohledem

Kdo by neznal Herberta George Wellse, jednoho z průkopníků science fiction, autora *Války světů*, *Neviditelného*, *Prvních lidí na Měsíci* a dalších slavných děl? Ale možná už trochu méně čtenářů by znalo H. G. Wellse, zapáleného socialistu; ještě méně pak H. G. Wellse, výborného spisovatele, ale nervózního a neobratného řečníka; H. G. Wellse, jehož názory na sexualitu

poněkud předběhly dobu; H. G. Wellse, který nikdy dlouho nevydržel na jednom místě, ale neustával v horečném pátrání po tom, kde mu bude nejlépe? David Lodge představuje celého Wellse ve své knize *Výkvět mužství*. Ač jsem četla téměř všechna Wellsova díla z hájemství science fiction, s ohledem na jeho život jsem byla téměř *tabula rasa*. Věděla jsem samozřejmě o jeho silném příklonu k socialismu a návštěvách Sovětského svazu i o skandálu, který svým náhledem na sexualitu způsobil román *Anna Veronika*, a znala jsem přibližně Wellsovu bibliografii i obsah jeho nejznámějších děl. Řekněte ale, není to trochu málo na to, skutečně někoho poznat přes propast času? Představme si na okamžik, že se nám do rukou dostal skutečný stroj času. Smíme ho ale použít na jedinou návštěvu za účelem setkání s jedním spisovatelem z minulosti. Přesvědčí nás David Lodge, abychom se podívali za panem Wellsem?

Lodge nás nejprve zavádí do éry druhé světové války, téměř na sklonek Wellsova života, do bombardovaného Londýna a ke stárnoucímu, lidstvem a poněkud i svým životem zklamanému muži. Představí nám jeho okolí, životy jeho rodiny – a uvrhne nás tím do příběhu, který začal bezmála o osmdesát let dříve v jednom nuzném nájemním bytě... *Výkvět mužství* není ani běžná biografie, ani románové vyličení Wellsova života; stejně jako často sám Wells se pohybuje někde mezi. Lodge se nebal trochu experimentovat, jak je pro něj ostatně typické, a tak čtenáře kromě dnes již skoro tradičního skoku v čase čekají i četné úryvky z korespondence postav (až na výjimky autentické) či zajímavé kombinování vyprávění s rozhovorem H. G. Wellse se sebou samým, občas pojatým jako rozhovor v literárním časopise, občas až jako výslech. Někdy je tento rozhovor velice poutavý a přináší knize leccos nového oproti tomu, kdyby autor zvolil klasičtější formu, někdy tok děje trochu zpomaluje; převažuje ovšem první možnost.

Sám H. G. Wells pro mne z Lodgovy knihy nevychází úplně nejlépe. Nejsilnější dojem, který ve mně jeho chování a myšlení popsané ve *Výkvětu mužství* vyvolalo, byl ten, že Wells ani trochu nevěděl, co od života chce, stavěl se ke studiu, veřejnému životu i vztahům (ať už přátelským, jako s kolegou spisovatelem Henrym Jamesem, nebo se známými z Fabiánské společnosti, či mileneckým, jimiž blaze i neblaze proslul) opravdu neuvěřitelně nezodpovědně. Je vyličen jako dosti náladový člověk, neustále střídající momentální rozmary, bydliště, milenky i přátele. Ale není to spíše jen falešná dichotomie mezi geniálním autorem a nešťastným a vůči okolí poněkud des-

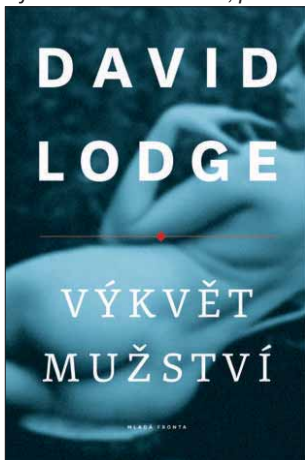
truktivním nestálým mužem – podobně jako když Wells zjednodušeně charakterizoval sebe jako postavu komickou a svou milenkou Rebeccu Westovou jako tragickou?

Naopak, tak jako Odette Keunová o Wellsovi napsala: *Byl to krácející paradox; soukromě anarchista neschopný vnitřní kázně, podřízený se systému týmové práce a neschopný si takového systému vážít, a přitom se snažil druhým vnutit nový světový řád.*, můžeme i my nyní H. G. Wellse považovat zároveň za člověka poněkud žalostného i neskutečně brilantního. Díky Lodgovi si můžeme jeho život leckdy do detailů představit a při té představě se buď pousmát, nebo zamračit – či střídavě obojí. Připadá mi však velmi zajímavé, jak Lodge nakonec pečlivě zvolil tón celého *Výkvětu mužství*; jen touto zdánlivou drobností pak začal formovat čtenářské názory na dávno zesnulého anglického spisovatele i jeho současníky. Stačilo nepatrně posunout vyprávění jinam navzdory použití stejných fakt, sem tam zvolit jiný výraz, vložit člověku do úst jinou repliku – a mohli jsme skončit u Wellse, nad nímž bychom se téměř v slzách rozplývali: *Oh, he was so fantastic! Absolutely brilliant! A genius!*, nebo ovšem také u Wellse, který by nám svými názory na politiku, majetkové poměry či eugeniku nemohl být cizejší a nesympatičtější.

Lodge prošel úctyhodné množství pramenů, aby o Wellsovi zjistil co nejvíce, a obtížného úkolu vyličit ho co nejpodobněji skutečnosti, nejnezaujatěji i čtenářsky nejzajímavěji se zhostil úspěšně. *Výkvět mužství* je jak působivou sondou do života slavného spisovatele i jeho bouřlivé doby politických i společenských reforem a obou světových válek, tak i literárně zajímavým dílem. A když se vrátíme k naší původní otázce – chtěli bychom se díky němu strojem času vypravit za panem Wellsem? Už před mnoha a mnoha lety, při čtení povídek shromážděných v *Superaktivátoru*, jsem si říkala, jak by bylo úžasné si s Wellsem moci promluvit. Po dočtení *Výkvětu mužství* jsem byla přesvědčena, že bych si na jedinou cestu nazpět časem vybrala někoho jiného. Možná Wilda... Pár dní po zaklapnutí knihy ale začínám mít pocit, že Wellsov život nakonec byl svým způsobem ohromující. Zkuste si představit drobného vyhublého anglického chlapce poslaného na učení do obchodu s textilem, ale toužícího po úplně jiném životním naplnění; nasmělého mládence ucházejícího se o svou budoucí manželku; nejistého učitele biologie těsně před rozvodem; autora svého prvního bestselleru, konečně doufajícího v lepší život; velmi nervózního řečníka u důležitého proslvu pro socialistickou Fabiánskou společnost; slavného a lehce rozmařilého, ale vždy pracovitého a dobráckého spisovatele... a každý z těch obrazů bude díky Lodgovi velice živý a zjistíte, že byste ten hypotetický stroj času nakonec stejně rádi využili na něj.

Julie Nováková

David Lodge: Výkvět mužství, Mladá fronta, vázaná, překlad Richard Podaný, obálka Jiří Troskov, 448 stran, 399 Kč

Jiří Olšanský: Celebrita

Stál jsem přímo proti slunci a bolelo mě břicho. Slunce mělo průměr asi tři metry a vězelo v hexagonální obálce, která připomínala akvárium. Obálka však nebyla ze skla, ale ze silových polí. Ostatní podpůrné zařízení se rozkládalo kolem, a mělo rozměry mrakodrapu. Někdo mi řekl, že temporální transportér má stejnou hodnotu jako Spojené státy americké. Určitě přeháněl.

Vedle mne stál prokurátor Ignátus Purcela, konzulova pravá ruka, a pak ještě několik excelentních techniků. Všichni měli na očích černé brýle, masky a ochranné kombinézy, které se nesmírně obtížně svlékaly. Slunce v akváriu se pravděpodobně otáčelo kolem horizontální osy, ale nebylo to vidět, dokud mu nenarostly čtyři uši. Postupně se protáhly do tvaru kříže. Ramena kříže se v další fázi ohnula, takže se slunce změnilo v rotující svastiku

Díval jsem se na tu proměnu a břicho mě bolelo stále víc. Mohla to být pouhá střevní neuróza, ale také zhoubný nádor na dvanácterníku. Až tahle práce skončí, musím bezpodmínečně navštívit lékaře.

„Co se bude dít dál?“ zeptal jsem se Ignáce.

„No teď nastává taková uklidňovací fáze. Časoprostor byl prolomen, nyní se musí stabilizovat,“ odpověděl.

„Doufám, že to nebude trvat dlouho, protože musím nutně na záchod,“ vysvětlil jsem mu.

Ignác Purcela otočil hlavu mým směrem. Do očí jsem mu neviděl, ale zdálo se mi, že na mne pohlíží s despektem.

„Udělal někdo rozvahu o exploataci tohoto zařízení? Myslí tím nějaký ústav strategických studií,“ zeptal jsem se.

„No, Konsul Hughes něco hodil na papír.“

„A co tam napsal?“

„Všechno je dobré, co prospívá firmě.“

+

O několik dnů dříve si mě Konsul pozval do ústředí svého průmyslového impéria. Byl to imponující a sympatický muž středního věku, ale závistivci o něm tvrdili, že je blázen a zamířoval se do starého Říma. Jeho kancelář měla minimalistický interiér, ve kterém zářily originály antických soch. Vstal od stolu a vřele mě uvítal. Dokonce si při podávání ruky ani nevzal chirurgickou rukavici, což je v současném světě společenský úzus. Jeho stisk byl upřímný a pevný. Jeho hnědé oči přátelsky zářily.

Sedli jsme si proti sobě do křesel u konferenčního stolu a velmi pohledná sekretářka donesla nápoj. Konsul Hughes se usmíval a svoji podávací ruku odložil do stojánku rukou vedle svého křesla.

„Pane Viktorine, jsem moc rád, že jste tuto práci přijal,“ začal bez úvodu. „Jste největší znalec tohoto období na světě,

takže si s naším hostem snadno porozumíte. Víte, nabízelo se mi ještě několik jiných odborníků, ale já jsem od začátku sázel na vás.“

„No... jsem poctěn. Můj plat je skvělý... přesto mám o celé věci jisté pochybnosti.“

„Jaké pochybnosti?“ zeptal se Konsul Hughes.

Přejel si rukou s dálkovým ovladačem přes obličej a jeho oči změnilo barvu na zelenou, vyčkávavou.

„No jedná se přece jenom o celebritu. Radil bych neunáhlovat se. Nevím, jestli by se výzkum tohoto historického období neměl napřít jiným směrem.“

„A kdo vám nakukal, že chci provádět nějaký výzkum?“ řekl Konsul. Přejel si rukou znovu přes tvář, jeho oči zežloutly a nabyly dravčí podoby.

„Vy jste pravděpodobně nepochopil, jak je temporální transportér nákladné zařízení, které vzhledem k složitosti přípravy lze použít jen jednou nebo dvakrát do roka. Aby se nám jeho provoz vyplatil, musíme hledat maximální efekt.“

„To já všechno přesně chápu.“ ohradil jsem se. „Ale začínat zrovna únosem... jak

vy říkáte... hosta...?“

Konsulovy oči nabyly ocelově šedé barvy: „Ten muž má skvělý prezentační potenciál. Dovedete si představit firmní reklamu s jeho pravým portrétem? Kalendáře, novoročenky? Nebo televizní šoty? Pouhá jeho slova dovedou vyburcovat miliony. Jsem si jist, že do půl roku zlikvidujeme konkurenci.“

Konsul se na mne nemilosrdně díval a já jsem zahanbeně mlčel.

„Ještě nějaké pochybnosti?“ zeptal se ledově.

+

Rotující slunce pohaslo a prostor vymezený silovými poli se naplnil vzduchem. Měl jsem oslněné oči a musel jsem si sundat masku a brýle, abych vůbec něco viděl. Břicho mě přišerně bolelo a měl jsem strach, abych nezkolaboval.

Dva strážníci v červených firemních uniformách nadnášeli někoho třetího a vystupovali z prostoru temporálního transportéru. Vlečený muž odpovídal mým představám, a tím to bylo horší.

„Jak to šlo?“ zeptal se jich prokurátor Purcela.

„Skvěle. Sebrali jsme ho na poušti, a zase ho tam vrátíme. Nikdo nic nepozná.“

„Je nějaký divný,“ minil Purcela. „Sotva plete nohama.“

„No, dali jsme mu oblbavák. To je u těch starověkých exemplářů tak nejlepší,“ vysvětlil strážný.

„Ježíši Kriste,“ zašeptal jsem.

Konec

Hrozí žánrovým časopisům na českém trhu zánik?

Ještě v roce 2010 jsme měli na českém a slovenském trhu čtyři tištěné SF/F časopisy. Dnes už neexistuje ani jeden z nich. Jako první nás ještě v roce 2010 opustil magazín F&SF ve své české edici, ihned poté následovala Ikarie, náš nejstarší časopis, počátkem roku 2011 ohlásila svůj konec slovenská Fantázia a v těchto dnech rozvířila internetové diskuse pro fanoušky zcela nečekaná zpráva o konci Pevnosti. Všechny tyto události spojuje fakt, že přišly neohlášeně. Pokud si otevřete poslední číslo kteréhokoliv ze zmíněných časopisů, nečekají vás slova na rozloučenou, ale standardní texty s vírou v další fungování časopisu. Obavy o možný úplný zánik tištěných časopisů na československém trhu jsou tedy na místě a může k tomu dojít velmi rychle a takřka bez varování.

Nejlepší podporou každého časopisu je předplatné...

Nechci tu vyvolávat paniku nad možným zánikem časopisu XB-1, jenž je teď díky příkladné a snad i inspirující snaze nevzdát se a pokračovat jediným žánrovým časopisem na našem trhu. Pokud vím, náš časopis v dohledné době zánik nečeká, ovšem jeho ekonomická situace není a vzhledem k přetrvávající a neustále narůstající krizi ve vydávání literatury vlastně ani nemůže být zrovna růžová. Žánrový časopis je přirozeně věcí zaměřenou na minoritní skupinu čtenářů, přičemž už jen ona samotná skupina lidí, která dnes čte něco víc než jen zprávy na internetu, se neustále zmenšuje. Pevnost šla cestou snahy oslovit co největší spektrum zájemců o fantastiku, nejen literární, ale i filmovou a herní ve všech jejich podobách (videohry, karetní a deskové hry, LARP), nemluvě o člancích pro fanoušky historie či magie. Nabídla barevné a graficky velmi dobře zpracované stránky přetékající nápady a inovacemi, čímž k sobě nalákala množství inzerentů, které jí pomohlo po dlouhá léta fungovat, přežít a nebýt přitom prodělečná. Při snaze oslovit co největší část fanoušků však zároveň ztrácela ty, kteří měli vyhraněný zájem pouze o jednu ze jmenovaných částí žánru a nesmířili se s neustále se zmenšujícím prostorem, kterého se jim dostávalo...

Pevnost ohlásila svůj konec. Obrodí se v jiné formě nebo pod jiným jménem?

Pro velké moderní vydavatelství není časopis, který se sice finančně drží nad vodou, ovšem nijak zářivě nevydělává, ekonomicky zajímavý. Přednost dostávají zpravidla bezduché variace na genderový časopis pro čtenáře, jejichž zájmy nepřesahují vaření, kosmetiku a bydlení, respektive sport, nahé ženy a moderní technologie. Do budoucna tak bude situace v případě zájmově vyhraněných periodik dost možná přát časopisům, které vydává menší, k tématu mnohem přístupnější vydavatel. Ovšem s tím, jak klesá ekonomická síla vydavatele, se přirozeně zvyšuje pravděpodobnost nečekaného zániku periodika při jakémkoli větším finančním výkyvu... Spočívá snad spása žánrových periodik v jejich elektronické podobě, ať už mluvíme o čistě internetových magazínech či snad o verzích pro různé druhy čteček? Ačkoli jsem do budoucna v tomto směru vel-

kým optimistou, v čemž mě utvrzuje mnoho zahraničních příkladů, zároveň mám silné pochyby, zda je na to uzpůsoben dnešní český trh. Nejde ani tak o neustále vzrůstající počty čteček, iPadů a dalších zařízení k tomu vhodných. Je těžké odhadnout, zda by takový časopis, pokud by měl mít skutečně profesionální a tudíž finančně náročnou podobu, mohl v současnosti přežít tak dlouho, aby přilákal nejen dostatečné množství čtenářů, ale také inzerentů. A právě ti jsou mnohdy klíčovým aspektem. Internet je plný levné inzerce, doslova jí přetéká a činí tak čtenáře imunním, jaký dopad by tedy měla inzerce v online/e-book časopisu? Je vůbec zajímavá pro domácí inzerenty? A naučili se domácí čtenáři v dostatečném množství platit za pouhá data? Těžko říci, chybí jakýkoli názorný příklad, anebo o něm nevím (slovenský online časopis Jupiter je na samém začátku a už musí řešit problém se ztrátou vydavatele). A přitom je internet plný snadno dostupných a především bezplatně přístupných informací.

Dočká se někdy F&SF své druhé české obrody? A je tu vůbec na čistě literární magazín místo?

Prostředky ušetřené za tisk nejsou zase tak veliké, aby vyřešily četné finanční problémy skutečně profesionálního periodika. Pokud chcete vydávat kvalitní časopis, musíte svým příspěvatelům za jejich čas zaplatit, jediné tak můžete mít nějaké nároky na kvalitu a plnění zadaných termínů. To je zároveň důvod, proč nejsou četné domácí žánrové weby ničím víc než v nejlepším případě poloamatérskou obdobou tištěných časopisů (což tvrdím se vsí úctou, kterou k nim chovám a mřím přitom i do vlastních řad). Bezbréhé nadšení jejich tvůrců je sice obdivuhodné, ovšem kvalita je mnohdy značně kolísavá a jen vzácně dosahuje úrovně hodné srovnání s tištěným periodikem, nehledě na množství ekonomicko-právních problémů, které vás čekají kupříkladu při snaze publikovat zahraniční povídky a texty. A přitom právě srovnání se zahraničními pracemi je tím pravým měřítkem pro hodnocení kvality domácí tvorby! Pokud tedy přijmeme představu, že se časopis Pevnost podobně jako předtím Ikarie neobrodí v jiném formátu či snad pod jiným jménem, stále tu zůstane množství redaktorů a příspěvatelů s mnohdy nezanedbatelnými zkušenostmi, jež lze využít jinde, ať už v žánrových webech, nakladatelstvích či snad v časopisu XB-1. Ovšem pokud budou do budoucna motivování dostatečně zajímavým projektem, bude se jejich potenciál rychle vytrácet, což by byla ještě větší tragédie než konec samotné Pevnosti. Osobně doufám, že mnozí z nich najdou v žánru své uplatnění, pokud už ho dávno nemají a konec Pevnosti jim nedá čas pro větší nasazení v jejich osobních projektech. Naštěstí tu stále přetrvává víra v to, že se Pevnost přece jen obrodí.

Nejen naše stránky můžete podpořit formou mikroplateb služby Flattr.

Sám při pohledu na šok čtenářů, jenž mi připomíná velmi podobné situace, jež se opakují vždy po konci kteréhokoliv žán-

Dan Černý: Kejda

Znáte to: přijdete domů a lednice zeje prázdnotou, o špajzu ani nemluvě. Do krámu je daleko a žaludek kručí a kručí... jednadvacetiletá Markéta Mazurková, toho času průměrná studentka, měla alespoň to štěstí, že po bytě vyhrabala pár zbytků všeho možného (většinou ani ne moc plesnivých), hodila je dohromady a uvařila... kejdu. Tuctový příběh by v tomto bodě končil a slíbil pokračování příště, ne tak ale kniha Dana Černého, která se v tomto bodě teprve začíná rozjíždět. Ona to totiž nebyla tak úplně obyčejná kejda. Ta kejda byla kouzelná. A díky ní teď Markéta ví úplně všechno na světě, a to včetně toho, co právě dělá její pan profesor (masturbuje) nebo co se děje na opačném konci vesmíru, u civilizace, která zatím ani nebyla objevena. Jelikož je to obyčejná holka, svou superschopnost nijak neřeší a snaží se žít jako dosud, jenže si jí všimnou; nejprve učitelé, pak vědecká obec a nakonec (kdo to nečekal, ať zvedne ruku) armáda. Že prý ji zabavují pro sebe na přísně tajnou misi a její kamarádku Týnu taky. Pak už to jede jako z kopce: armády zombiků, superzbraně, mimozemský

výsadek, hromada ultranásilí a sem tam drsná hláška. Aby čtenář nebyl ochuzen o nějaké ty pikantnosti, objeví v sobě obě slečny svou pravou sexuální orientaci a pak sem tam, když už samotný děj trochu stydne, začnou žhavit lýtka. Celkově to vůbec není náročná četba – všechno je servírováno rovnou, bez cavity, s extra porcí mimozemšťanů navíc. Autor si zřejmě řekl, že použije všechna běčková klišé, na které se jen dá pomyslet, a stejně jako tu pomyslnou kejdu je splácá dohromady. Jenže na rozdíl od titulní šlichty, kterou musela pozřít hrdinka, tahle Kejda má šmrnc a určitě ji vyškárbete do posledního sousta. Díky originálnímu jazyku a spoustě povedených obrátů snad autorovi odpustíte i to, že jeho stylistické prostředky jsou na úrovni žáka střední školy a že kolem skutečné literatury to ani nešlo. Ve výsledku je to sranda a svou brakovitost se ani nesnaží zakrývat. Ideální čtivo na ranní kocovinu nebo úmornou cestu vlakem.

Perlička na závěr: autor si knihu ilustroval sám, a to ze zcela prostého důvodu: tak dlouho prý nemohl najít text, na kterém by se mohl dostatečně výtvarně vyřádit, až si k tomuto účelu musel napsat svůj.

Jakub Guman

Epocha, 2012, 79. svazek *Edice Pevnost*, 1. vyd., brož., 232 str., 149 Kč

rového periodika, marně doufám, že si fanoušci fantastiky konečně uvědomí vzácnost každého dosud existujícího časopisu či webu, jenž jim pravidelně přináší nové informace. Není to samozřejmost a stojí za tím mnoho finančně často zcela nevdělečné snahy. Neváhejte své oblíbence podpořit všemi existujícími prostředky, jinak se ke svému vlastnímu překvapení brzy dočkáte dne, kdy si náhle uvědomíte, že všechny dosud tak lehce přístupné povídky, články a recenze najednou kamsi zmizely a váš komfort vzaly s sebou... **Martin Šust/XB1 (web)**

Fandom amina a volby

Před volbami:

Pokud Schwarzenberg Fischera skutečně porazí, bude to unikátní příklad vítězství dosaženého ve spánku.

Po prvním kole:

V následujících dnech bude zajímavé sledovat rej Klausových vlezdořítů, jak budou vysvětlovat, že se podpora Miloši Zemanovi slučuje se světónázorem ryziho pravcového liberála, kdežto podpora knížeti je levičáctví ještě horší než batůžek na zádech a petřaška v ruce.

V den voleb:

... obraz nás samých. Národa ochotného zvolit si své jho a poté vtipně křučet. Zemana nám nepřinesou žádné tanky, jako nám tanky přinesly Husáka a Biřáka. Zvolíme si ho.

Po volbách:

Zázrak se nekonal... Volby skončily, hnusohra se uzavřela a zase je to Klaus, který si v ní ponechal poslední slovo. Jeho výrok, že konečně zvítězila pravda a láska nad lží a nenávistí, by se měl registrovat v Guinnessově knize rekordů. Odpornější nehoráznost snad opravdu nelze vyslovit.

Ondřej Neff

Není pravda, jak tvrdí Klaus ve svém rozhovoru, že Zeman vždy stál vůči němu na jiné straně ideologické barikády, kdežto Schwarzenberg nestojí na žádné straně. Nýbrž jsme svědky zuřivého souboje dvou kostlivců (Havel je přítomný už jen v zastoupení) na hřbitově politických mrtvol. Živý vítěz, Miloš Zeman, je nad věcí a vesele se směje. Bůh buď milostiv České republice.

Bohumil Doležal

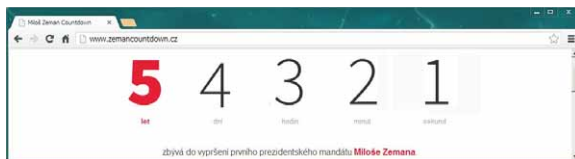
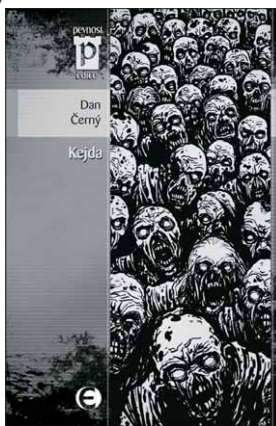
Odposlechnuto

- Co má člověk z toho, že se veřejně neangažuje; když si nikdy Klausův portrét nevyvěsíl, tak ho teď ani nemůže sundat.
- Česká pošta stáhne známky s V. Klausem. Lidé při nalepování na dopis plivali na špatnou stranu.
- Je čas na zřízení parlamentní vyšetřovací komise pro přepočítání koronovačnických klenotů. Klasovic rodina vyvádí tak, jako by chyběla alespoň polovina a Zeman slíbil, že to zatušuje.
- „Já své názory neměním,“ řekl na tiskovce Miloš Zeman, dříve známý svým bonmotem „názory nemění jen idiot“.

To je vše, přátelé, Tádydádýdýd.

Sebral a vybral

Zdeněk Rampas

Najdeme na Twilightu taky něco dobrého?

Kritický humbuk kolem ságy Twilight byl nejdříve úsměvný, pak už trochu zarážející. Rozpoutali ho nejrůznější recenzenti literární předlohy i filmové adaptace, včetně těch nemainstreamových, kteří byli často papežštější než papež. Hon za nejvíce deonestující výrokem roku začal někdy kolem doby, kdy byl do kin uveden Nový měsíc, a vrcholil s první částí filmového Rozbřesku. Z pozice zdánlivě fundovaných kritiků, ale přitom v silně subjektivním duchu, se k upírské sáze potřebovali vyjadřovat i ti, kdo jindy přistupovali k podobnému úkolu s rozumem a skutečným nadhledem. I přes chabé úsilí si případně příznivkyňe Twilight ságy příliš nerozhlňovat se drtivá většina

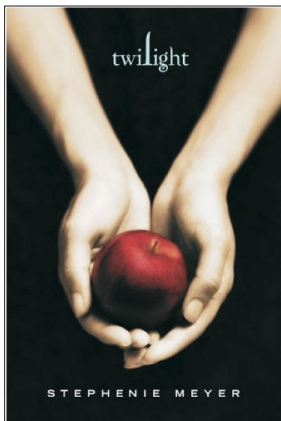
hodnocení až stereotypně točila kolem zaškatulkování díla do kategorie „ukňouraná romantická sladárna pro náctileté holčičky“. Zaznamenala jsem i pokus přizvat do debaty zástupkyni ženského pohlaví, aby podala svůj výklad z perspektivy fanyanky Stmívání, ale nakonec z toho čouhala jako sláma z bot obyčejná snaha si zas tolik nezadat, kdyby se náhodou pokusila o skutečně ženský pohled na věc. Často slibovaný „důkladný recenzentský rozbor“ se v podstatě nikdy nekonal. Jako by odpůrci Stmívání uzavřeli nějaký obchodní pakt o jednotné recenzentské politice, jejich argumenty se neustále opakovaly a místo skutečné kritické analýzy si vystačili s útoky na charakter příznivců Stmívání. K náctiletým holčičkám postupně přibýli pedofilové a další potenciální zvrhlíci, soudě podle toho, že fandí příběhu, ve kterém se hrdinka „nedokáže rozhodnout mezi nekrofilii a zoofilii“. Každý pokus o porovnání literární předlohy a scénáře sklouzával ke klasickému převyprávění děje za pomoci celé řady vybledlých klíšé. Recenzenti si brali na paškál hlavně představitele hlavních hrdinů a jejich herecké výkony, občas utrousili pochvalnou vějíčku k režii toho či onoho dílu filmového zpracování. Trnem v oku jim byl jak představitel Edwarda Cullena, tak i charakter a sexuální schopnosti samotné postavy. Ty měly pak zpětně na některé recenzenty tak neblahý vliv, že jednomu dokonce hrozilo zcvrknutí varlat do velikosti sušeného hrášku...

Když přišla druhá část Rozbřesku, čekala jsem, že se bude situace opakovat. Ale asi už uběhlo příliš mnoho času a závěr ságy převálcovaly jiné dlouho očekávané filmové pecky, takže se vina recenzentské nevole už nikdy nezdvihla tak jako dříve. Ulevilo se mi... Jistě teď někdo přemýšlí i o tom, zda patřím k vyznavačům „cullenovského boha“. Je ale vůbec možné připustit, že je to úplně jedno? Že se někdo může zamyslet nad nějakým dílem, aniž by ho nezbožňoval, anebo nenáviděl? Ono totiž vůbec nejde o to, že by byl třeba Rozbřesk špatný film. Dehonestující recenzenti prostě jen prokázali jediné – a to zoufalé nepochopení fenoménu Twilight. Ráda bych proto nabídla jiný přístup a na tomto místě se pokusila popsat spíše to, v čem je Stmívání silné a zajímavé. Vycházím z filmové adaptace, protože předpokládám, že je dost věrná předloze, abych ji

nemusela číst. V žádném případě se však nepovažuji být kompetentní k filmovým recenzím a o nic takového se ani nepokouším.

Vkus cílové skupiny

Co je potřeba si uvědomit hned na začátku, je skutečnost, že ona sága totiž JE určena pro náctileté dívky. Jen jim, bez jakékoliv ambice o cokoli jiného. Twilight totiž dokáže na symbolické rovině vyjádřit ty nejintimnější obavy onoho křehkého věku dospívání. Zdrženlivý Edward tak zosobňuje všechny vlastnosti, po kterých nezkušené dívky touží a kterých se u jejich běžných partnerů nedostává. Třináct let je věk, kdy ještě můžeme věřit na věrnou a nehybnou lásku, překonávající všechny překážky (třeba druhovou odlišnost, rozdílnou tělesnou teplotu i smrt), než přijde tvrdá realita a vyvede nás z omylu. Tehdy ještě můžeme snít o tom, že není podstatný sex, ale city, že nám bude někdo rozumět, chápat, jak moc jsme jiné a výjimečné (ano, i Bella, ač se sebevíc snaží předstírat, že je úplně obyčejná dívka, nejvíce nakonec spoléhá právě na svou výlučnost). A kdy také tajně doufáme, že stojíme za pozornost někomu úžasnému a hodnému obdivu. Někomu, kdo pro nás bude třeba i trpět, kdo nás bude chránit a bojovat o nás. S Edwardem se mů-

že každá dívka cítit bezpečně, protože se na ni nevrhne a neodpaní ji při nejbližší nejméně vhodné příležitosti, jako tomu v normálním životě často bývá. Přestože je náš hrdina tak mocný, podléhá křehké bytosti, která by mohla být v mžiku jeho bezbrannou kořistí. Ta ho však odzbrojuje jen tím, jaká je – svou důvěřivostí, naivitou, vůní, špetkou odvahy a upřímností. Nepotřebuje k tomu žádné zvláštní schopnosti ani oslňující krásu. Stačí jen náhoda, které oba svede dohromady, a nehybnou lásku je na světě. Jsou to generačně tradované dívčí sny, samozřejmě dané především kulturně (každá dívka je už od raného dětství připravována na svůj ženský úděl jako na hlavní smysl života), stejně jako touhy hochů po dobrodružstích objevitelských cest nebo kouzlu báječných technických vynálezů. Je dost ubohé za to fanyanky Twilight odsuzovat a pohrdavou dehonestací díla je nabádat k tomu, aby svou přízeň popíraly či všelijak maskovaly, a vyhnět je do jakéhosi pomyslného ghetta. Když vidím divačky vycházet spěšně z kinosálu a obezřetně se ohlížet, aby je nikdo nezahledl a nemohl se jim pak posmívat, je mi nějak těžko. Proč se mají stydět za to, že se jim líbí žánr, který je jim šitý do vkusu? Že konečně někdo natočil film, který není plný akce, divokých honiček a polonahých žen na podpatcích? Vítají pomalé záběry, tklivou hudbu, zamilované pohledy, něžné doteky, nekonečná vyznání citů. A tady se jim toho konečně dostává. Ano, konečně.

Spisovatelka Stephenie Meyer a potažmo i filmoví zpracovatelé jejího románu objevili a velice šikovně zaplnili dosavadní značnou trhlinu v tvorbě pro tento typ cílové skupiny. Zatím-

co příběhů pro dospívající chlapce je celá řada, pro druhou polovinu populace (tedy stejně zastoupenou, ne-li i mírně převažující část!) toho zatím moc v nabídce nebylo, alespoň co můžu z vlastní zkušenosti soudit. Kromě dávno překonaných výchovných pokusů o kopretinách a několika vyloženě nablých amerických seriálů z prostředí středních škol se nebylo de facto na co dívat. Není divu, že nastal hlad. Konečně tu mají hrdinku, se kterou se mohou bez problémů ztotožnit (dívka z nepřilíš majetných poměrů, žijící ve střídavé péči rozvedených rodičů, navštěvující nudnou školu a nevykazující žádné zvláštní schopnosti, případně výrazný umělecký talent nebo intelektuální či kariéru aspirace) a prožít s ní příběh velké lásky. Alespoň na chvíli mohou divačky snít o něčem, co v reálném životě možná nikdy nenastane. K tomu atraktivní prostředí Skalistých hor a běžnému průměru se vymykající mužský hrdina, poměrně jednoduchá zápleтка, sem tam pár nástrah vedoucích k dočasnému odloučení zamilovaného páru, jedno větší dilemma, fikané odvrácení rozhodující bitvy a šťastný konec. Úžasný a téměř bezkonkurenční koktejl je hotov a není divu, že se roztahuje po celém menu pomyslného nápojového lístku. Vedle těch slabých čajíčků a přeslazených šťáviček působí jako pangalaktický megacloudmák.

Vliv socio-kulturního kontextu

A ještě je tu jeden důležitý moment – sama doba, do které Stmívání vstupuje. Počátek třetího tisíciletí, kdy ještě dobíhají tradice, které v životech lidí hrají ještě určitou roli, a kdy dochází k obnově starých mýtů v nové podobě (viz třeba Žánr fantasy), přičemž se na jejím utváření už podílejí postmoderní vlivy. Dílo tak může útočit právě na mezigenerační hodnotové dědictví, ale zároveň nabídnout východisko novou transformací (podobně jako to dokázaly Hvězdné války spojením rytířské poetiky a hodnot 60. let 20. století). Protože k tvorbě novodobé mytologie dochází v pravidelných cyklech, stačilo si jen počkat a zvolit správný okamžik k servírování onoho magického koktejlu. Twilight stejně dobře zrcadlí i nové trendy, ke kterým moderní západní společnost směřuje. Nejvíce patrné je to na novém rodinném uspořádání, které vzniká nikoliv na vlastnostech vrozených (děděných), ale získaných. Postmoderní rodinné společenství už netvoří příslušníci jedné rodiny, založené na příbuzenské linii (rodičovské či sourozenecké), ale na způsobu společné kohabitanosti osob, které cítí jistou sounáležitost a vzájemné sympatie. Samozřejmě lze namítnout, že Cullenovi představují klasičtější rodinu se vším všady, protože jsou přirozené rodinné vazby nahrazeny plnohodnotnou alternativou. Adopce však v tomto případě slouží jen jako zástěrka a kromě náznaků nějakého vztahu mezi Edwardem a Carlisleem není po žádných projevech rodičovství ani stopy. Ač mezi některými z nich panuje i určitá vazba, která by se dala paradoxně nazvat „krevním“ poutem, jde spíše o určitý druh mentorství. Scény, kdy se jednotlivé upířské páry setkávají ve společných prostorách domu, poukazují spíše na soužití typu Melrose place. Toto nové pojetí rodiny jako soužití užšího kruhu několika osob, sdílejících podobný životní styl, zcela odpovídá současným důsledkům rozpadu velkých rodin, od kterých se oddělují dospívající

jedinci, aby si našli jinou sociální skupinu, ve které se budou cítit lépe a svobodněji. Na druhou stranu pro ztvárnění upířského společenství platí obdobná pravidla jako pro tradiční rodinu. Cullenovi se chrání navzájem a snaží se držet pospolu, aby mohli lépe odolávat všem hrozbám. Sdílejí majetek i další materiální zdroje a v rámci socializace nových jedinců předávají dál zvyky zakladatele „rodu“ (např. ono rozhodnutí k animální-sangviánství). Nakonec přenášejí svou ochránářskou roli i na člena „rodiny“, který vůbec není jejich druhu (je člověk), a střídají se v péči o něj. Snad i díky této schopnosti propojit staré hodnoty a nové trendy má Stmívání tak silný ohlas u svých příznivců. Zda bylo i něco takového úmyslem samotné autorky, nechávám stranou. Není mým cílem v tuto chvíli hodnotit její spisovatelské dovednosti či záměry, i když je to právě ona, kdo přispívá k úspěchu svého díla taktéž významným způsobem. Věkem sotva odrostlá teenagerským střevíčkům se nechává vynést na módní vlně, preferující právě mladé autory. Takže pokud ještě k tomu dobře vypadá, úspěch je téměř zaručen. Bestsellerem lze dnes jakékoliv dílo „udělat“, stejně jako se to už dělo v případě zpěváků i celých hudebních skupin. Stačí, když příslušní marketingoví experti objeví potenciál, se kterým lze dál pracovat. Nejlépe, když se dá hned vzápětí zfilmovat. Význam obrazu jako vyjadřovacího prostředku výrazně stoupá, protože je považován za způsob, který oplývá nesmírnou mocí. Bavíme se tu o nástupu tzv. vizuální kultury, která začíná stále více okupovat veřejný i soukromý prostor. Společně s dostupností moderních informačních technologií začíná vizualita hrát hlavní roli při obyčejném předávání informací, poznatků a názorů, a to stále více ve sféře umění i mimo ni. Tento trend zasahuje v celosvětovém měřítku nejen oblast zábavy, ale i politiky, médií, vzdělávací soustavu a vědu. Stačí si jen uvědomit, kolik času trávíme sledováním či tvorbou produktů založených na vizuálním principu (od záběrů z oslav a dovolených, přes instruktážní video a videoCV až k reklamě, PC hrám a Youtube). Do filmové podoby se v souladu s tímto trendem převádějí i další psaná díla, patřící do zlatého fondu světové literatury. Tato forma sdělení tak možná dokáže přiblížit širokému publiku díla takových klasiků, jako je třeba Dostojevský. V případě Twilightu je však sdělovaný obsah mnohem méně náročný a navíc se opírá o staré dobré motivy, které všichni tak dobře známe, že jsou masově srozumitelné i přes kulisy žánru fantasy.

Archetypálnost motivů v postmoderním hávu

Asi by úspěch Twilightu nebyl takový, kdyby v určitém smyslu sága nepřesahovala běžný potenciál obdobné žánrové produkce. Ať už to autorka zamýšlela či nikoliv, prostě to tam je. Řada motivů, které stále přitahují naši pozornost. Ten hlavní, motiv lásky, která překoná všechny překážky, třebas i smrt, je téměř tak starý jako lidstvo samo. Setkání dvou osob, které oddělují nejrůznější bariéry (rodové, společenské, kulturní), vyúsťující v osudové milostné sblížení, najdeme v mnoha klasických dílech, od Artuše, přes Romea a Julii až po Madisonské mosty. Patří k oněm archetypálním věčným tématům, které nikdy nepřestanou být přitažlivá, protože rezonují s naším kolek-

tivním nevědomím. Tak ani Bella (člověk) a Edward (upír) by spolu neměli být a v klasickém mýtu by za přestoupení zákazu měl přijít trest (bolest a smrt), což se v určitém smyslu naplní i v jejich příběhu. Ne však zcela – a v tom je potřeba vidět právě ony nové prvky postmoderní matice, aplikované na tradiční materiál. Stmívání zachycuje jeden ze zásadních přechodových rituálů – ano, je tu řeč o svatbě, kdy žena přechází ze stavu svobodných mezi vdané, z původní rodiny do nové, z dětství do dospělosti. Zde se Twilight drží původní představy, opírající se nezbytný předpoklad – nevěstino panenství – avšak obřad samotný je nakonec zatlačen do pozadí. Onen přechod totiž zajistí až obřad jiný – přeměna v upírku. To je teprve skutečné vyvrcholení příběhu. Snad proto nelze ztvárnění svatby, tedy alespoň to filmové, nazvat jinak než odbytým. Loučení s rodiči není ani trochu dojemné, spíše nevěrohodné, atmosféra je ponurá, snad v předzvěsti událostí příštích. Líbáňky, které by za romantické či dokonce za „idyliku“ mohli nazvat jenom hluchoslepí, se už odehrávají s přídechem zklamání očekávání. Tady už skutečně dětství končí, dívčí sny o prvním milování se rozplývají, přichází realita, ženské starosti, těhotenství. Stmívání posouvá hranici, tam, kde by v klasickém mýtu přišla smrt, klade svatbu, ke které by jinak dojít nemělo (už proto, že byla dříve vždy symbolem šťastného konce). Pokus o manželské soužití se ale nakonec stává tragédií, čímž je klasické schéma i přes určité posuny dodrženo. Zachován je i archetyp hrdiny, který musí podstoupit nebezpečí, zažít úskalí, trpět, projít porážkou a následným znovuzrozením (a to doslovně). V Bellině případě je však všechno trochu relativní. Její váhání mezi dvěma muži je sice také archetypální záležitostí, kdy osudová láska nesoucí zkázu reprezentuje city a temné stránky, zatímco náklonnost založená na přátelství spíše rozum a prosperitu. Bella má právo si vybrat, komu se nakonec oddá, náležitě však svého postavení zneužívá. Sokové tak místo souboje o ni spíše (a paradoxně) spolupracují. Ona s nimi šikovně manipuluje, někdy až na hranici pasivní agresivity. I vystavování se nebezpečným situacím (třeba skok ze skály) je jen výsledkem čistého kalkulu. A i když je v tomto příběhu onen „šťastný konec“ poznamenán důsledky řádně zkonsumovaného manželství, pro Bellu znamená úspěch, dosáhne totiž svého. Na cestě k vysněnému cíli překoná nejprve celkem slušnou řádku zranění a modřin, později dramatické těhotenství a porod. Snad díky silné vůli, kterou nezlomí ani upířský kníže, podstupuje vytrvale značné nepohodlí a ovládá jinak přirozenou tělesnou reakci na kontakt s chladnotělným tvorem. Vždyť lze předpokládat, že kromě doteku velmi studených Edwardových rukou musela snést i jeho ledové rty a během koitu i leccos jiného (podobný postřeh má i Vilma Kadlečková v novele Pán všech krůpěj, kde se jedná o rybiho muž). Svě znovuzrození a nově získané dovednosti si Bella za odměnu dostatečně užívá, avšak idylickému soužití upírů ve světě lidí může věřit jen málokdo, stejně jako šťastné budoucnosti Renesmee s vlkodlakem. Nebo jsme opravdu svědky zrození postmoderního mýtu, který nás dokáže přesvědčit o novém řádu věcí? A který nám jednoznačně sděluje, že starý řád lze porušovat, hranice jsou propustné a trest za jejich překročení nepřijde? A že to, co

jsme znali dosud, už neplatí? Upíři mohou na denní světlo, nepijí lidskou krev a pokouší se žít spořádaným rodinným životem. Vlastně jsou hrozně podobní lidem, jako kdyby představovali jejich další vývojové stádium, jakýsi homo immortui. Výsledkem takového evolučního skoku tak bude nebezpečný predátor, jehož přirozenou kořistí je člověk (a to, i když to odmitá), a ocitá se tak právem na nejvyšší příčce potravinového řetězce. Zajímavá představa.

Co říci závěrem?

Stmívání je klasická romance v postmoderní transkripci. Díky archetypálnímu podhoubí příběhu, dobře zvolenému zejména s ohledem na naši kulturu a dobu, stává se de facto kulturním dilem. Je v něm cosi nadčasového, co však zahlédneme jen při správném nasvícení. Ne každému se to skryté uvidět poštětí. Presto může i slabě blikající lampa ve tmě přilákat můry z dalekého okolí a představovat tak pro zbloudilé jediné světlo. Lze po všech těch kritikách a odsuzujících komentářích připustit, že Twilight nám přinesl i něco dobrého? Není třeba skvělé, že saga přitáhla nebyvalé množství fanoušků a fanynek k žánru, který dosud stál mimo okruh jejich pozornosti? Že odstartovala zcela nový proud a možná i nový subžánr fantasy pro dívky? Podle výzkumu čtenářství u nás z roku 2007 tvoří 78% čtenářů beletrie ženy a z toho 71% je ve věku 15-24 let. Nejen, že ženy čtou více než muži, ale také výrazněji u knihy preferují zábavně-zážitkovou složku a očekávají od ní pomoc v životních situacích. Jsou při čtení knih daleko trpělivější a v průměru koupí 15 knih za rok. Tato část populace svým hladem po literatuře podobné Stmívání otevřela stavidla silné knižní produkci, a tak zánik knihy ještě na chvíli nehrozí, i přes zvýšené daně a další výdajovou zátěž nakladatelů. Řada neznámých spisovatelů a spisovatelek, včetně těch českých, tak dostala prostor k pořádné tvorbě (čím víc dělů, tím lépe). Upířská tematika, ať už uchopená literárně či filmem, poskytuje podněty pro vědecká bádání a stává se předmětem řady seminárních, bakalářských a diplomových prací. Není super se v rámci školních povinností zabývat něčím, co je konečně trochu zábava? Nakonec možná Twilight prospěje i zatím roztržitěnému vegetariánskému hnutí a třeba se zvýší i spotřeba velmi zdravého tofu. Kdyby oblíbenosti sagy šikovně využily transfuzní stanice, kdoví, zda by se nezvýšil i počet dobrovolných dárců krve...

Nakonec lze i zatleskat, že recenzenti objevili existenci čtenářek/divaček, dosud spíše latentně vnímanou, a neopomněli to vždy zmínit. Je pochopitelné, pokud se jim Twilight nelíbil, jestliže nepatřili do primární cílové skupiny. Logicky, když jim toto dílo nebylo určeno, líbit se jim prostě ani nemělo. Má se líbit „holčičkám“ a to dělá víc než dobře, jak dokazují statistiky návštěvnosti kin. Takový husarský kousek se povedl už jenom Harrymu Potterovi, který stejně umně balancuje na hranici s kýčem, tak akorát, aby stál producentům za celou tu šarádu. A nám za ty peníze, co vynaložíme za vstupenky, když si chceme opatřit diváckou zkušenost legální cestou. Navíc je to příležitost, jak provětrat podpatky...

Zuzana Hloušková

Časem s vědou - Chvála všímavosti o velkých činech a lidech vědy - leden

Proti pravým neštovicím, druhdy obrovské metle, se lidé odedávna snažili chránit pícháním jehlou smočenou v neštovicím hnisu. Jelikož neměli tušení, nakolik je „nemoc“ v hnisu oslabená, místo kýženého nabytí odolnosti často onemocněli, až zemřeli.

V 70. letech 18. století si venkovský lékař Edward Jenner při této pra-
imunizaci všiml, že jeden muž nezbytnou průvodní horečku se slabými příznaky nedostal. A to ani po opakovaném zákroku. Proč? Chytil prý kdysi něco podobného od krávy... „Kdo prodělá kravské neštovice, je tedy chráněn proti pravým?“ napadá Jennera. Při konzultaci této domněnky se svým učitelem, slavným anatomem Johnem Hunterem, dostává od něho radu nad zlato: „Nestačí se domnívat, třeba to dokázat!“ Po dlouhých přípravách si náš lékař vyhlédl osmiletého chlapce, kterého znal odmalička a tudíž bezpečně věděl, že neprodělá neštovice ani pravé, ani kravské. Jakmile získal od jeho rodičů dovolení, škrábl ho do paže a do ranky vetřel hnis z puchýřku děvečky, která se nedávno nakazila od krávy. Bylo to v polovině května 1796. Po týdnu u malého Jamese proběhly všechny příznaky neškodné náklady kravskými neštovicemi. Když vymizely, Jenner 1. července stejným způsobem nakazil chlapce pravými neštovicemi. Nestalo se vůbec nic. Ani při další infekci po několika měsících.

Když pak stejně dobře dopadla i očkování dalších lidí, Jenner v červnu 1798 své výsledky zveřejnil. Věhlasná Královská společnost se usnesla, že „dal v sázku svou reputaci, když předložil učené společnosti něco, co je podle dosavadních měřítek vědění tak neurčité a zároveň tak neuvěřitelné...“ a doporučila mu, „aby lehkomyšlně nevydával všanc svou proslulost“ (kterou získal pracemi o kukačkách a jezcích).

Tvrdohlavý autor však roku 1799 svoji práci vydává podruhé – a stává se slavným, stejně jako jeho termín *variolae vaccinae* (neštovice kravské), který se brzy stane základem termínu vakcinace (ta zase o nějakých sto let později dostane význam každé aktivní imunizace očkováním). Počátkem 19. století dostává od panovníka odměnu ve vskutku královské výši 30 000 liber.

Edward Jenner celý život strávil v městečku Berkeley západně od Londýna, kde také – čtyřiasemdesátiletý – 26. ledna 1823 zemřel.

Jennerův krajan Henry Bessemer se narodil 19. ledna 1813 v Charltonu severně od Londýna. Učení ho vůbec nezajímalo, zato nesmírně šikovně vylepšoval všechno, co mu padlo do ruky. Už jako holobrádek si vyžádal audienci u ředitele britského kolkovního úřadu a ukázal mu list se sadou kolků.

Velký šéf je prostudoval a ověřil. Bessemer vzápětí vytáhl z brašny jakési udělátko a přiznal, že na něm všechny ty zaručeně pravé kolky padělal. Potom úřadu prodal takové kolkové razítko, které napodobit nelze. Dostal za ně alespoň tolik, že mohl už ve dvaceti založit rodinu. Prvního opravdu velkého úspěchu dosáhl v sedmadvaceti – vynálezem mosazného prášku, který přidán do barvy, budil dojem, že je zlatá. Od té doby v Anglii vycházely i levné bible ve „zlatcené“ vazbě.

Na počátku krymské války, to mu bylo čtyřicet, ve snaze pomoci své zemi navrhl způsob, jak prodloužit a zpřesnit dráhu střel tím, že se v hlavní roztočí. Generalita se mu však vysmála. Naložil tedy svůj demo kanon s vývrtem na loď a přeplul Kanál. Francouzům se vynález líbil s jedinou výhradou: „Tlak uvnitř hlavně je teď větší a trvá déle. Kolik ran může takovýhle litinový kanon vydržet, než se roztrhne? Udělejte ho z oceli!“

Houževnatou ocel lze z křehké litiny vyrobit tak, že se v liti-
ně spálí uhlík, který se tam dostal z koksu ve vysoké peci. Za tím se to dělalo hlavně pudlováním – ručním mícháním surového železa, nad kterým proudil vzduch. Kvrdlat roztavené železo zahnutou tyčí je ovšem nepředstavitelná rasovina (tane mi rytina ve Vernově *Ocelovém městě*). Ocelový kanon, který navíc může připadnout vítěznému nepříteli, představoval v takovém případě luxus, který si ve velkém nemohl dovolit žádný voje-
vůdce.

Bessemer vzal poznámku francouzského artileristy jako osobní výzvu. „Měl jsem nesmírnou výhodu před mnoha jinými, kteří se zabývali tímž problémem, v tom, že jsem neměl žádných fixních idejí odvozených ze zavedené praxe a netrpěl jsem obecnou vírou, že cokoli je, je v pořádku,“ vzpomínal později.

Jednoho dne roku 1855 Bessemer už pokolikáté dmuchal trubkou vzduch na povrch roztaveného železa, a jako pokaždé na něm vznikla jen tenká ocelová krustička. Vtom se trubka – nedopatřením? úmyslem? – dostala pod hladinu. Ještě než ji vynálezce stačil vyndat, všiml si, že tavenina jakoby ožila. Po půlhodině dramatického bublání a pění se celých 10 liber liti-

ny v píce proměnilo v ocel – a ani přitom nebylo třeba nádobku zvlášť zahřívát, rozpálila se samotným spalováním příměsí v tavenině! Z tyglíku se časem stal vyzděný sklápěcí konvertor, z deseti liber tisíce. A hlavně: Stejně množství oceli, které vzniklo v pudlovcu za celý den, dal konvertor za dvacet minut, tedy sedmdesátkrát rychleji! Ocel přestala být přepychem a odstartovala novou etapu civilizace – ocelový věk.

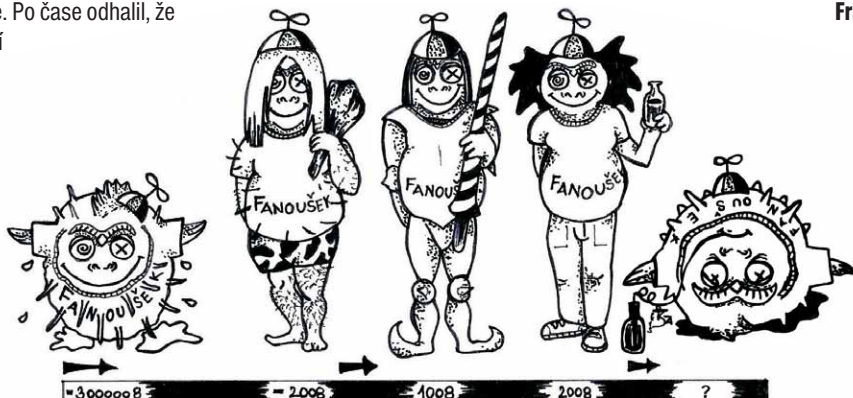
I když v Bessemerův postup zdaleka nehodí na všechny druhy rud, vynálezce se nakonec dočkal bohatství i uznání, včetně šlechtického titulu. Henry Bessemer zemřel roku 1898 v Londýně, přičemž až do smrti pilně vynalézal.

Jednoho lednového dne roku 1873 sloužil ve stanici transatlantického telegrafu v jihozápadním Irsku jistý Joseph May. Při pravidelné kontrole přístrojů si všiml, že se na měřidle proudu pohnula ručička. V podezření, že jde o poruchu, ji začal sledovat neustále. Po čase odhalil, že ručka se vychýlí

vždycky, když víchtr prorhne clonu mraků a do místnosti naskočí slunce. „Poruchu“ vysvětlil jeho nadřízený Willoughby Smith, hlavní inženýr Telegraph Construction Company. Ten při vývoji metody permanentního měření stavu izolace podmořského kabelu potřeboval do aparatury součástku s velkým elektrickým odporem a ze všech nabízejících se materiálů zvolil selen... O skutečnosti, že elektrický odpor selenu se s osvětlením zmenšuje, informoval Smith místopředsedu Společnosti telegrafních inženýrů Latimera Clarka. Ten o něm zase referoval na nejbližší valné hromadě Společnosti. „Už jsem slyšel chůzi mouchy po mikrofonu jako dupot koňského spřežení po dřevěném mostě,“ prohlásil přitom, „ale dle mého mínění je daleko obdivuhodnější fakt, že jsem slyšel telefonem, jak na kousek kovu (sic!) dopadl světelný paprsek.“

V únoru téhož roku Smithův objev vychází v *Nature*. Svět zvidá o fenoménu polovodivosti.

František Houdek

Odvrácená tvář úžasna Třeštění letitého popularizátora I I

Stejně jako knížky a vážky, též objevy a vynálezy mají svoje osudy. Některé doslova oslní, zejména když je po nich hlad; Jennerův počín se týkal lidského zdraví, které má odjakživa vysoký kurs, ocel zase vždycky měla blíže k moci nežli ke kmánům. Jas jiných nabývá na síle pomalu a vytrvale – objev polovodivosti, jakkoli vědecky výživný, značně předběhl dobu a širšího uplatnění se dočkal až za tři čtvrtě století, kdy byl v USA vynalezen tranzistor (a kdy už také nabíhala poptávka po elektrických spotřebičích).

Ještě zajímavější však bývá u vynálezů jejich dlouhodobý osud v širším kontextu. Zprvu jednoznačně pozitivní přínos většinou projde jakýmsi pomyslným maximem, stane se (zdánlivě) nepostradatelným a poté se rozplyne v mohutné množině položek toku financí (a polutantů), aby nakonec začal celou civilizaci více či méně zjevně poškozovat. Jak ale mohou škodit vynálezy povahy tak holubičí jako očkování nebo tranzistory? Odpověď je prostá a znali ji už staří latiníci: *Kapka hloubí kámen nikoli silou, ale neustálým dopadáním.*

Očkování proti neštovicím znamenalo první velký zásah do přirozeného běhu evoluce. Následovaly další, takže dnes medicína umožňuje bytí i lidem, které by přírodní výběr nemilosrdně vyřadil. Díky imunizacím, antibiotikům, péči o novorozence ne-

bo asistované reprodukci se rodí, přežívají a rozmnožují stále „nezdravější“, další péče potřebnější jedinci (kupříkladu mohou i hůře snášet vakcinace) a nikdo neví, jak se to v budoucnosti projeví na lidském genofondu.

Polovodičové tranzistory zase iniciovaly nebývalý rozmach elektroniky (TV, PC, MT, www...), která náš nynější způsob života systematicky odvádí od toho, pro který nás evoluce vyvíjela a pro který jsme zrozeni. Ani tady nevíme, co to s námi jednou udělá.

Mechanismus přeměny akutního dobrodiní vynálezu v chronickou otravu z něj, probíhající uvnitř vivária zvaného lidská společnost, je fascinující proces. Nakolik mu ponechat volný průběh? Případně jak do něho co možná účelně zasahovat? Lze vůbec dosáhnout udržitelného a jakž takž spravedlivého života, který by nadto byl vnitřně přijatelný i pro výraznou většinu populace? Nebo jsou nerovnost a napětí imanentní součástí každé společnosti a s „pokrokem“ se jen mění jejich podoba?

René Descartes kdysi prohlásil: „Dal bych všechno, co vím, za polovinu toho, co neznám.“ Dovolím si být neméně neskromný: „Všechny budoucí vynálezy bych dal za odpověď na jedinou otázku: Jak dál?“

František Houdek

Časem s vědou - Vesmír, jaký (zatím) je o velkých činech a lidech vědy - únor

Hublův objev rozpinání vesmíru z roku 1929 vyvolal řadu dřív zcela nemyslitelných úvah. Kupříkladu obrátíme-li tok času, vyjde nám, že kdysi dávno muselo být „všechno“ naháňháno v jednom bodě (singularitě), z něhož se jakýms prvotním gigantickým výbuchem (aktem vůle *prvotního hybatele?*) zrodil svět a od té doby se „rozlétá“ na vše myslitelné strany... Tahle idea o velkém třesku vznikla roku 1948, v roce 1965 ji potvrdil objev všudypřítomného reliktního mikrovlnného záření o teplotě 2,7 Kelvina, které vzniklo zředěním (vychladnutím) onoho bezprostředně potřeskového záření o teplotě mnoha miliard K.

Big bang se stal více-méně přijímanou skutečností, byť s otázkami. Třeba: Pokud je reliktní záření opravdu tak stejnorodé (jak se zjistilo v onom roce 1965) a neobsahuje vůbec žádné nepravidelnosti, jak z něj kdysi mohly vzniknout ty velehmotné útvary, kterých je ve vesmíru požehnaně?

Náznak odpovědi přinesla před jedenadvaceti lety sonda COBE, která v některých směrech detekovala v reliktním záření nepatrné nepravidelnosti („žmolky v kaši“), jakési energetické faldíky či varhánky coby dávný odlesk zárodků hmotnějších center vesmíru. Potvrzení a zpřesnění výsledků COBE pak přinesla podstatně vyspělejší sonda WMAP (Wilkinson Microwave Anisotropy Probe), která vzletla koncem června 2001 a která dokázala měřit změny v reliktním záření s úhlovým rozlišením 0,3 stupně a teplotním rozlišením 20 mikroKelvinů. První zpracované výsledky jejího měření byly zveřejněny 11. února 2003. Z nepatrných odchylek teploty reliktního záření přicházejícího z různých míst oblohy astrofyzikové vytěžili ohromnou spoustu klíčových kosmologických informací. Stručně to hlavní: Od velkého třesku uplynulo 13,7 miliardy let, vesmír se rozpiná stále rychleji – momentálně rychlostí cca 74,3 km/s na megaparsek (1 Mpc ? 30 trilionů km), má plochou prostorovou geometrii a je v drtivé většině neviditelný. Temná energie (tzv. kosmologická konstanta, patrně energie vakua, která podněcuje expanzi vesmíru) tvoří 73 % hmotného obsahu našeho vesmíru, 23 % připadá na temnou hmotu a pouze 4 procentíčka na hmatatelnou (přímo pozorovatelnou) hmotu baryonovou, z níž jsou složeny hvězdy, planety i lidé.

Tma ve vesmíru přestala panovat 380 000 let po třesku, kdy začalo „svítit“ reliktní záření (průměrná teplota vesmíru

tehdy činila asi 3000 K). První hvězdy ve vesmíru vznikaly asi 400 milionů let po velkém třesku (velmi masivní, proto brzy „vyhořely“, ovšem obohatily už prostor o těžké prvky).

Na konstrukci sond COBE a WMAP se v USA podílely stovky lidí, další stovky zpracovávaly její data, takže tým čítal hodně přes tisíc duší. Jeho šéfové John Mather a George Smoot pak v roce 2006 získali Nobelovu cenu za fyziku.

Na otázku o budoucnosti vesmíru však ani WMAP odpověď nedokázala. Stále přicházejí v úvahu tři scénáře. První, že se vesmír bude rozpinat, a to čím dál rychleji. Druhý, že vesmír se bude rozpinat, ale čím dál pomaleji. Třetí, že vesmír se bude rozpinat jen do určité maximální velikosti, pak se na okamžik zastaví, převládne gravitace, a začne se smršťovat do suprahorkého a hustého „bodu“ jako před třeskem. Všechny varianty jsou dnes stejně pravděpodobné, problém je tak na hraně, že bude třeba přístrojů zase nejméně o řád přesnějších. Ty nese sonda Planck, vypuštěná v kvě-

tnu 2009.

Na experimentech typu WMAP se mi líbí, že vedou k tomu typu vědění, které (řečeno *PROTI Francisu Baconovi*) NEZNAMENÁ moc (sílu). Objevy, které vedly k technickému využití dřívě, než k nim lidstvo dospělo i morálně, inspirovaly legendárního norského filosofa, zakladatele hlubinné ekologie Arne Naesse, k povzdechu: „Převážná část vědy natropí víc škody než užítku: i když zrovna nevymýšlí nové zbraně, přispívá k devastaci přírody, organizuje sociální inženýrství, posiluje pozice vládnoucích vrstev a společenskou nerovnost, nerespektuje lidskou důstojnost.“ S tím lze do značné míry souhlasit (jakkoli se vtírá otázka, zdali by to bez vědy nebylo ještě horší). Ona „nepřevážná část vědy“ zde obnáší poznání takřkajíc čisté, nekontaminované ani stínem podezření z technické či společenské zneužitelnosti. I toto „jalové“ poznání však má svůj smysl. Albert Camus to vyjádřil přibližně takto: „Svět, který dokážeme vysvětlit, je důvěrně známý svět. Naopak ve vesmíru náhle zbaveném světla se člověk cítí jako cizinec.“ A mě nad tím napadá ještě jedna věc: Čím víc budeme o světě znát věcí, které nejsou zneužitelné (ale „pouze“ zdůvěřují svět), tím větší snad budeme mít šanci moudřeji přistupovat k těm zneužitelným.

František Houdek

Jak dál?

Třeštění letitého popularizátora 12

Touto otázkou jsem dotřeštil minule.

Když věci pozemské půjdou zhruba jako dosud, hmotná úroveň lidí na světě v blízkém budoucnu poroste (jakkoli nerovnoměrně). Nastane tzv. *demografický přechod*, jev už známý ze západního světa, kdy s vyšší životní úrovní klesá porodnost. Lze tedy očekávat, že za nějakou dobu se počet lidí na Zemi víceméně ustálí. Díky vědě a technice, doufají technokráte, tohoto stavu dosáhneme dřív, než zcela zkolabují zdroje a prostředí se stane neobyvatelným. Demografický přechod v běžné zemi trvá podle dosavadních zkušeností několik desítek let. Udrží zatím vědotechnika svět nad vodou? Při návštěvě Prahy v roce 1994 Denis Meadows o povaze globální ekologické krize řekl: „Právě na moderní technologie do značné míry sázím. Když jsem je však zabudoval do počítačového modelu, kolaps se oddálil sotva o dvacet let.“ A nakonec světově proslulý ekolog dodal:

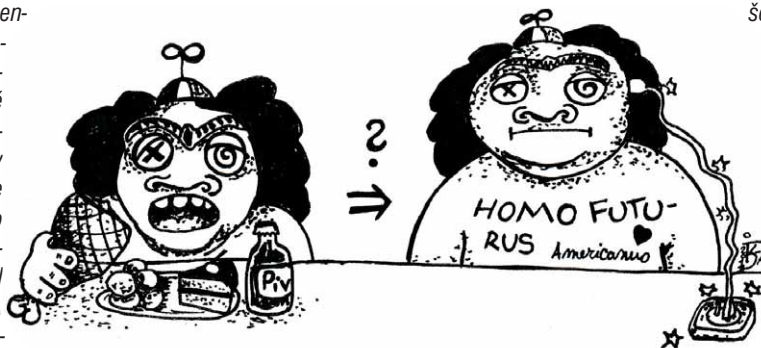
„Moje žena pěstuje zeleninu bez použití chemikálií, topíme dřevem, které vypěstují. Množství ropy, které jsem tím za deset let ušetřil, jsem ale spálil během svého letu přes oceán do Prahy.“ (Citováno z knihy brněnského filosofa Josefa Šmajse *Ohrožená kultura*, u nás celkem nepovšimnuté, její překlad dostal v Rusku cenu za nejlepší vědeckou knihu roku 2011.)

Nicméně nechť se nějakým zázrakem ve zdraví dožijeme populační stability, řekněme devíti miliard lidí. Tito (už majetnější) pozemšťané sotva povedou stejný způsob života jako jejich předkové. Pravda, člověk toho nemůže sníst víc, než se do něho vejde, požadavky na množství potravin by se tudíž mohly ustálit. Ale co další nároky? Ukazuje se, že se zpomalováním růstu populace roste spotřeba tzv. extrametabolické energie. Té lze spotřebovávat v podstatě kolik chceme, aniž bychom se jí přesytili. Existuje seriózní odhad, podle něhož se globální růst populace zastaví, až bude každý obyvatel planety mít k dispozici asi 150krát více vnější energie, než je jeho bazální metabolismus. Celkový konzum energie tedy poroste, i když lidé přibývat nebude.

Přesto zkusme doufat, že i spotřeba vnější energie se jaksi zklidí. Bude vyhráno? Věru ne. Kolem sebe už teď můžeme vidět, že v rozvinutém světě roste počet domácností jednotlivců. I kdyby se většina z nich uvědoměle rozhodla pro jakous dobrovolnou skromnost, jejich domácnost „nutně vyžaduje“ lednici, pračku, sporák, TV, PC, žehličku, myčku, mikrovlnku, samozřejmě auto... (vše producenty záměrně vyráběné tak, aby nevydrželo déle než řekněme 5-7 let).

Sesumírováno globálně: Zatímco dnešní lidstvo spotřebovává kapacitu cca 1,3 Země, těch budoucích 9 mld žijících à la *Homo americanus* a v single domácnostech bude vyžadovat planet nejméně pět. Vše na úkor budoucnosti.

Ano, je to šíleně zjednodušený, fyzikalistický scénář, který ignoruje duševno lidí; ale zřejmě se naplní – pokud se vývoji nechá volný průchod. A on se nechá... *Tato vláda se prostě nedokáže rozhodnout... Proto pokračuje v tomto podivném paradoxu, rozhodnutí k nerozhodnosti, odhodláni k ničemu se neodhodlat, tvrdošijní ve své váhavosti, pevní v rozbředlosti, silní v bezmoci... Blíží se konec éry odkladů, polovičatých řešení, konejšivých a nesmyslných výmluv, zdržování. Namísto toho vstupujeme do období jejich důsledků.* (Takto komentoval Winston Churchill jednání britské vlády vůči nacistickému Německu jako důsledek jisté demoralizace blahobytem, ale

zace blahobytem, ale dokonale to pasuje i na chování dnešních vlád vůči bezohledným korporacím nejen v oblasti životního prostředí.)

Nemá cenu si malovat, že kdy nastane zlatý věk, to by byl začátek zase jiného konce. Avšak co horšího – přestože vcelku dobře tušíme, kam směřujeme, zřejmě proti tomu neuděláme nic moc. Musím říct, že takovýto postoj mě docela fascinuje.

František Houdek

Fanziny v redakci

Když v poštovní schánce objevím nový fanzin či fanouškovskou publikaci, zažívám pocit radosti ne nepodobný tomu v osmdesátých letech, kdy současně vycházelo fanzinů a klubovek několik desítek. Vždy se chci o tu radost s vámi podělit, pak se přiblíží uzávěrka a já se k tomu nedostanu a hromádka fanzinů narůstá. Takže dnes se podařilo a na stole se mi mezi tím navršily:

Ve stopách Conana (sborník povídek z 12. ročníku soutěže Conan Society)

Knihovnička Vakukoku 120

Zlatá zebra 2012

Krach 2010

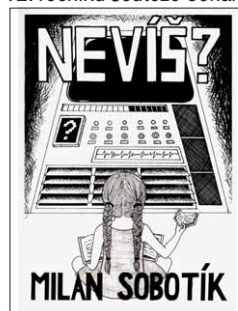
The Nemedian News 4-6/2011,

7-9/2011, 10-12/2011

O poklad moravského sklepa (Sborník 2012)

Stříbrnělesklý halmochon (23. ročník)

Milan Sobotík: Neviš? (více na str. 32)

S Čapkem ve Frisku

Nemyslím ovšem živého Karla Čapka a nemyslím přímo San Francisco, ale Oakland, sesterské město Friska, které je od něho odděleno zálivem a kde se loni na podzim konal již dvaadvacátý mezinárodní kongres spisovatelů a fanoušků science-fiction, zkráceně PACIFICON 22. Všechno pro mě začalo asi před rokem, kdy jsem dostal od pořadatelů tohoto kongresu pozvání. „Četli jsme se zájmem Vaše povídky uveřejněné v časopise Magazine of Fantasy and Science Fiction, a protože nás zajímá situace našeho literárního druhu ve východní Evropě, zveme Vás na náš kongres a prosíme Vás, abyste přednesl informativní přednášku.“ Následovalo podrobné vypočítávání možností dopravy včetně dopravy nákladní lodí přes Atlantik. „Poletíte-li ovšem letadlem,“ pokračoval dopis, „bude nejlíp, když si vezmete na letišti ve Frisku helikoptéru, protože místní heliport je na střeše hotelu, v kterém se koná konference.“ Připadalo mně to jako pozvání přímo do nějaké povídky science-fiction.

Nakonec to ovšem dopadlo jinak, letenka vystavená v Praze mě neopravňovala k použití helikoptéry a musel jsem odjet do Oaklandu autobusem s několika nemajetnými rekruty, čemuž jsem byl však rád, neboť cesta vedla kolem pověstného Cow Palace, kde dosud byla goldwaterovská hesla, čínskou čtvrtí v San Francisku, kolem slavného mostu i knihkupectví City light books pana Ferlinghettiho. Hotel, v kterém se sjezd konal, se podobal všem ostatním mezinárodním hotelům, snad měl jenom víc výtahů, protože měl hodně pater, ale paní, která u vchodu prodávala noviny, coca-colu, známky a pohlednice, nadávala na tenhle kongres jako všechny paní jinde na světě, protože prý tak opilou ponocující bandu, jako jsou spisovatelé, v životě neviděla. Nevycházel jsem první tři dny úmyslně na ulici, aby mě ta Amerika moc nerušila, a věnoval jsem se schůzím, které byly obdobné jako jinde a jindy, měly své slavnostní řečníky, kteří se rádi poslouchají, své mladistvé tížádstovky, kteří předvádějí svou chytrost, a svá předsálí, v kterých se vedly skutečně důležité debaty a v nichž se navazovala přátelství nad kávou nebo viskou s citrónem. Seznámil jsem se tu s Johnem Brunnerem, londýnským autorem science-fiction, který je členem Committee one hundred a chodí sedět do ulic při atomových pokusech, což nebrání úspěchu jeho knih ve Spojených státech, s padesátiletými klasiky science-fiction, kteří psali už ve dvacátých letech, když Hugo Gernsback založil pro tenhle druh časopis. (Od té doby se každý rok uděluje za nejlepší science fiction v Americe Hugo, jako se uděluje Edgar za detektivky, je pro to zřízena zvláštní komise, kam mě taky zvolili, takže teď musím číst produkci science-fiction v naší části světa.) Nejsympatičtější byl z těchto klasiků Ed Hamilton, který by se měl u nás brzy přeložit. Patří totiž k té první fázi sci-fi, která se psala před Hirošimou a kte-

rá měla ještě k technice optimistický vztah; dnes tuto větev sociálně kritickou v Americe vyjadřuje ovšem hlavně Bradbury, který na kongresu nebyl, protože v Hollywoodu, v ateliérech jen pár metrů vzdálených od místa, kde ještě před několika léty prodával noviny, točí Marfanskou kroniku. Tuhle informaci mi řekl Forrest Ackermann, encyklopedista science-fiction, mezi jehož sbírkou nechybí ani Jan Weiss se svým Domem o tisíci patrech. Kromě Bradburyho nepřijel ze slavných jmen ještě také Robert Heinlein, který se věnoval propagování Goldwatera v předvolební kampani. Ze střední generace tu byl apokalyptický Van Vogt, pozorovatelský Avram Davidson, informovaný Fritz Leiber a mnoho jiných, stejně slavných. Z mladých zaujali Harrison, Silverberg a Anderson, který někdy spíše se svou chotí. Zároveň byl hotel plný fanoušků science-fiction od patnácti do padesátí, většinou studentů a vědců, kteří pěstují tento literární žánr tak trochu jako podivíni, aby zdůraznili svou orientaci k vědě. Byli sympatičtí už proto, že nebyli konformními čtenáři comics nebo detektivek, jejichž tržba prý v poslední době ve Spojených státech upadá. Během kongresu byly naplánovány i večerní zábavy; k zlatému hřebu programu patřilo ochutnávání kalifornských vín, které mě trochu zklamalo ne kvalitou vína, ale tím, že i tady se jednotlivé druhy jmenují evropsky Cabernet, Burgundské, a dokonce Pinot Noir, jenom naši Frankovku jsem nikde nenašel. Na závěr uspořádali maškarní bál s kapelou pravých Indiánů, jejichž náčelníkem byl však Číňan, kterého prý ten indiánský kmen adoptoval v mládí. Hráli slušně.

Diskutovalo se o všem možném, a protože jsem byl první návštěva z východní Evropy, mohl jsem už druhý den odpovídat pomocí magnetofonu a raději jsem začal sám otázky klást. Zde je několik odpovědí, které zhruba souhlasí také s oficiálně projednávanými tématy:

Americká sci-fi je v současné době svými tématy spíše pesimistická, předvídá diktaturu a zotročení člověka v příštích generacích, tragický konflikt individua s organizací a případně mezihvězdné spory, v nichž hlavní úlohu hrají rozdíly kultur, např. racionálních a intuitivních.

Při tom má ve Spojených státech science-fiction přes své dlouhé trvání dosud zaručený trh; kupuje se asi pět specializovaných časopisů, které však není vidět ve stáncích a jejichž náklad většinou nepřesahuje padesát tisíc. Došlo k velké renesanci Burroughse, takže např. Tarzana vydávají najednou dvě nakladatelství a dokážou ho prodat. Taky asi proto, že od loňska prý nemusí platit autorské honoráře. Čtenáři a fanoušci science-fiction se sdružují v jakýchsi kroužcích, vydávají své hektografované časopisy, pořádají vlastní soutěže a věnují se uctívání Lovecrafta, předchůdce literatury tohoto typu. V Hollywoodu existuje společnost, která se specializovala na výrobu

Pozoruhodnosti, na které se jinde v IK nějak nedostalo

Když se u geneticky modifikovaných plodin nedaří prokázat rizika biologická, operují jejich odpůrci tzv. socio-ekonomickými aspekty, které lze zhruba shrnout do věty: „*My sice nevíme proč, ale my to tady nechceme!*“ V případě biopalivového „žlutého nebezpečí“ jsou zcela reálné socio-ekonomické aspekty okázale ignorovány. Je jasné, že nás pěstování řepky na biopaliva stojí těžké peníze a že si za ně nepořizujeme to, co slibuje direktiva RED. Přesto ze všech sil uháníme na biopalivovém zeleném oři vstříc světlým zítkům. Socioekonomický aspekt produkce řepkových biopaliv lze shrnout do věty: „*Není to k ničemu, ale my to stejně chceme!*“

profesor Jaroslav Petr

Špenátový mutant

Zdráhám se formulovat svůj závěr až takto kategoricky, ale přesto podle mě z článku Gervaise a Norenzayana jednoznačně vyplývá následující: aby byl někdo ateistou v období křesťanského středověku, bylo třeba vynaložit obrovského intelektuálního úsilí; naopak pokud je někdo věřícím v současné západní Evropě, musí být v analytických schopnostech unikátně impotentní.

Filip Tvrď / massive-error.blogspot.cz

I když tahle kampaň ukázala v jistém smyslu dno politické kultury (nemějte strach, ještě uvidíme další a další dna), tak zopakuji to, co už jsem stručně psal na Twitteru:

Jsem rád, že se to stalo v přímé volbě. Václav Klaus byl minule i předminule zvolen za docela podivných okolností, nikdo si není jistý, kdo všechno dával a kdo všechno bral. Předtím byl v jedné z voleb Václav Havel protlačěn unfair zásahem proti Sládkovi.

Tentokrát byl zvolen, dle mého názoru, velmi špatný kandidát, ale víme, kdo ho podporoval, víme, kdo argumentoval pro něj, kdo proti němu. Víme, co říkal v kampani, a víme, kdy lhal. Víme, nebo alespoň tušíme, jak se

k tomu stavěly jednotlivé vrstvy společnosti. A časem se možná i dozvíme, jak tekly peníze skrz transparentní účty jednotlivých kandidátů.

Tyhle „karty na stole“, přestože část z nich je falešná, jsou pro mne dost velký přínos. Jsem docela rád, že jsme s nimi hráli my a ne klub 281 námi vybraných lidí.

Satai

science-fiction filmů. Překročila soumrak Hollywoodu. Snad právě pro svou specializaci.

Spisovatelé, kteří se věnují téhle literatuře, nejsou považováni – Bradburyho nevyjímaje – za první třídu, ale přesto se svým řemeslem užijí. Musí ovšem vydat nejméně dvě knihy do roka nebo se žít ještě prací pro televizi nebo lektorovat v nakladatelstvích. Profesionalita evropského druhu není známa. Vzpomínám při této příležitosti na jeden večer s šedesátiletou herečkou na Sunset Boulevardu. Bývala kdysi velice slavná a vyprávěla mně o svém životě. Skoro se shodoval s filmem Sunset Boulevard. Dnes o ní už nikdo neví, žije se sice slušně tím, že v noci zpívá v televizi vídeňské písničky u klavíru mezi jednotlivými reklamními pořady, ale sláva je pryč. „Dejte si pozor, mladý muži,“ říkala mi, jako bych se tu chtěl ucházet o místo. „Bylo nás tehdy pět a jen jedna se dodnes drží na plátně. Víte proč? Protože hraje vždy v pozadí. Tu přejde, tu něco přenese, tu řekne pár vět. To je celé tajemství stálého zaměstnání. Nevystřílet svůj prach za dva roky, držet se v pozadí a nikdy neukázat svou tvář v plném světle...“

Posledním bodem programu byla science-fiction jinde ve světě. Připravoval jsem si svůj referát jako pro první stupeň obecné školy. Vždyť jsem se cestou setkal s těmi pověstnými lidmi, kteří si myslí podle Shakespeara, že Čechy leží u moře, tak jakou informovanost jsem mohl čekat o tak odlehlelém tématu. Samozřejmě jsem se zmínil o pražské science-fiction Tycho na Brahe, o alchymistech rudolfínské doby, o Golemovi rabiho Loewa, o vynálezci slova robot, Karlu Čapkovi, a globálně o sovětských autorech i Lemovi. Jenže oni to všechno znali!

Mnoho posluchačů umělo ze školy rusky, a když jsem jim vysvětloval, co je v češtině robota, kývali hlavou: Znájem, robóta, OK. Znali Běljajeva, Obručeva i Ciolkovského z anglických překladů Inoizdatu, věděli, že vedle USA se science-fiction nejvíce rozšířila v Sovětském svazu, i znali celého Čapka, nejen RUR, i Továrnu na absolutno, která tu prý nedávno s úspěchem vyšla. To všechno znali nejen lidé, kteří se zajímali o naše země, ale i ta část posluchačů, která si říkala radikální konzervativci a která držela palce Goldwaterovi. Byl jsem tím překvapen.

Večer jsme seděli v hotelovém baru, uzavírali tu věcná přátelství, osnovali malé zrady a pomlouvali se navzájem jako umělci při svých setkáních všude na světě, i tam, kde nejsou heliporty na střeších hotelů. Byl jsem mezi svými, a když jsem se trochu napil, začal mi připadat Avram Davidson, který stále chodil v čepici, neboť ten den byl jakýsi židovský svátek, a který měl v očích divný lyrický humor, jako Ludvík Aškenazy, a Fritz Lieber, který vzpomínal na jediného Čecha, kterého v životě potkal a který se jmenoval Bondy, mi připadal jako Otčenášek, málem jsem s nimi začal česky...

– Tiše! – vykřikl někdo po půlnoci a ukázal na mě – Teď nám teprve musíte vykládat o Karlu Čapkovi... A tehdy jsem si uvědomil, že mě vlastně pozvali kvůli němu a že ho považují za svého proroka a že o něm zdaleka nevědí všechno. Vykládal jsem jim až do rána.

Josef Nesvadba

ilustrace Kája Saudek

(Literární noviny, ročník 14-1965, číslo 5, strana 4-5)

(Reportáž z PacifiConu 22 (WorldCon).; Oakland; Kalifornie; USA; 4-7. 9. 1964)

ČS FANDOM

Organizační výbor Parconu 2013 vyhlašuje

Veřejnou soutěž o nejlepší návrh loga Parconu 2013

Logo by mělo vyjadřovat charakter akce a zvláštní kladné body získá autor, kterému se podaří v něm vyjádřit i to, že Parcon je stejně jako český tak i slovenský národní con.

Vítěz výtvarné soutěže o logo Parconu má zaručeno vstupné a ubytování pro 2 osoby na Parcon – Fénixcon 2013 v Brně zdarma s tím, že logo bezúplatně věnuje Čs. fandomu na věčné časy a nikdy jinak :-).
Zdeněk „Tunelář“ Zachodil

První návrh (od Arathana) zde, ale nedejte se jim ovlivnit.

Sběratelé pozor

Sběratel dinosaurů Slávek Katolický prodává velkou část své sbírky dobrodružné SF a fantasy. Zajemci, volejte na 723 324 070, pište na slavek.kat11@seznam.cz, návštěva na Praze 4 (Michle) vítána.

Další dinosaur Milan Sobotík vydal soukromým tiskem sbírku svých povídek z osmdesátých let pod názvem *Nevis?* Obr. na str. 29. Zajemci pište na sobotik.milan@seznam.cz, cena 100 Kč včetně poštovného. Více na www.legie.info/kniha/14305-nevis

Fantázia uvádí

e-knihy od Nové vlny

Zdeněk Rosenbaum: Okrajový stopník

Galaktický Švejka, okrajový stopník Grong, velitel transgalaktického křižníku třídy BU*, je hrdinou nejbáznivější military space opery v celé pohnuté historii tohoto žánru. Jestli si myslíte, že už vás nic nemůže překvapit, pak je Okrajový stopník určen právě vám.

*transgalaktické křižníky se dle stupně odstrašujícího efektu dělí na třídy BU, BUBU a HU.

Zdenka Pšeničková: Ve stínu temných křídel

Když se na vás snese stín temných křídel, víte, že jste ztraceni. Démoni nikoho nešetří, nesmlouvají, neznají milosrdenství – démoni loví. Někdo už by s tím měl něco udělat. Svět potřebuje hrdinu. Někoho na bílém koni, někoho se silou Herkula, chrabrého, udatného, neznačícího strach. Ale o takovém hrdinovi tento příběh není.

<http://www.kosmas.cz/eknihy>

NON FICTION

Robert Conquest

Velký teror

Nové zhodnocení

Historika, básníka, kritika a životopisce Roberta Conquesta (nar. 1917) znají naši čtenáři hlavně jako spoluautora slavného románu *Egyptologové*. Ve světě jsou známější jeho pojednání *Sklizeň žalu* o hladomoru na Ukrajině či životopis *Stalin: ničitel národů* nebo jeho slavný výbor moderní anglické poezie *Nové verše*.

Velký teror, ač byl poprvé vydán před více než čtyřiceti roky, je dílo v mnohém doposud nepřekonané a proto i znovu vydávané.

Academia, 2012, překlad Milan Dvořák, předmluva Lukáš Babka, 812 str. 815 Kč

